Наше Слово

РІК LXIV № 30 (3233) ВАРШАВА, 28 ЛИПНЯ 2019 РОКУ
ЦІНА – зл. 3,70 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Свято у Хшанові

Площу біля церкви у Хшанові 13 липня заповнили прочани, які приїхали на відзначення дня святих Петра і Павла. Такі заходи тут відбуваються від 1947 року, коли у місті опинився депортований в рамках акції «Вісла» отець Мирослав Ріпецький разом із дружиною. Цього року в Хшанові відзначали 130 років з дня його народження.

В одному з класів міської школи отець Мирослав Ріпецький створив каплицю, де, попри заборону комуністичної (а на початку – й церковної) влади, почав проводити для депортованих українців літургії. За всі роки режим так і не зміг побороти невеличку громаду, яка жила духовним та національним українським життям. Силу цього місця творив і духовний настоятель, і віряни, які приїжджали з усієї Польщі. У місцевій капличці хрестили дітей, вінчалися, сповідались і брали участь у літургії рідною мовою. Саме такі духовні зв'язки, на думку пароха й організатора святкувань – отця декана Григорія Столиці, притягують людей до Хшанова. Найчастіше віряни спершу йдуть поклонитися до каплиці Мати Божої Неустанної Помочі, а потім шукають священиків на площі. Саме тут люди хочуть висповідатися та духовно відновитися.

«Бог призначив для нас це місце, і тут Він наділяє нас особливою ласкою», – підкреслює отець Григорій Столиця. За його словами, свято не доповнюють жодною культурно-музичною програмою для того, аби зберегти суто духовний характер цієї зустрічі. Варто відзначити, що зараз парафія у Хшанові нараховує 45 осіб; ще 15 походять звідси, але живуть та працюють в основному за кордоном. На богослужіння приходить ще близько двадцяти вірян з-поміж тисячі мігрантів, які працюють недалеко в Елку. Заробітчани з України відвідують і храмове свято. Цього разу серед 30 людей, що приїхали з Варшави, була пані Наталя із Львівщини. У Хшанові вона не вперше, раніше приїжджала на оздоровчі молитви до отця Григорія Столиці. Пані Наталя каже, що кожен проживає це свято по-своєму. Сама вона втратила 43-річного чоловіка, а отець Григорій свого часу її дуже підтримав.

«У Хшанові я відчуваю спокій, бачу усміхнені та доброзичливі лиця. Тут помітна присутність Бога, я почуваю себе як удома», – відзначає пані Наталя. Останнім часом вона приїжджала в основному молитися за чоловіка. Цього разу молиться за сина, аби Бог підказав йому правильний напрямок у житті, а також за те, аби віднайти себе після втрати чоловіка.

Набагато коротшу дорогу до Хшанова подолав Павло П'єтночка. Він приїхав із Ольштина, де є науковим працівником. Павло відвідує свято майже кожного року. У дитинстві з батьками, нині – з дружиною та дітьми. Мабуть, його притягує історична й духовна символіка цього місця.

«Важлива також традиція: що у цей липневий день – як колись із батьками, так і сьогодні – зі своєю родиною, я був саме тут», – пояснив Павло П'єтночка.

Цьогорічне свято очолив вроцлавсько-ґданський владика Володимир Ющак. У проповіді єпископ підкреслив, що саме люди були тією силою, завдяки якій невеличка парафія у Хшанові та загалом греко-католицька церква у післявоєнній Польщі вистояли. Ієрарх пригадав також, що тодішні миряни та представники духівництва мусили постійно бути готовими до випробувань задля збереження вірності церкві й народові. Наші часи мають свої, хоч і зовсім інакші, виклики. Це, зокрема, втрата церквою авторитету, скандали, зловживання владою серед духівництва чи нездорові зв'язки з державними структурами. Закиди, які транслюють у медіа, завдають шкоди греко-католицькій церкві, підривають її авторитет та спричиняють відхід частини вірян. Владика відзначив також, що сьогодні перестають мати значення моральні цінності. «Колись нормою були Божі та християнські заповіді. Нині охрещені люди щораз частіше живуть так, як їм вигідно», – сказав кир Володимир.

Наступні загрози, які назвав ієрарх – це матеріалізм та секуляризація. Сучасна людина має великі можливості розвитку та матеріального збагачення. За словами владики, це потрібно, але при цьому в сім'ях бракує часу, аби привести дитину на заняття з катехізису та рідної мови, бо батьки постійно зайняті роботою.

4.

eprasa.pl 09d17cdff0

ПОГЛЯДИ

Такі схожі і такі різні

Мешкаючи у Польщі вже майже 6 років, я все менше зауважую якісь відмінності поміж українськими та польськими звичками, манерою спілкування, культурою. А проте, незмінними залишається декілька речей, на які завжди загострено реагую – або в контексті українському, або польському. В основному вони стосуються щоденної поведінки людей.

Ставлення до грошей

В Україні, коли друзі йдуть на пиво, то якось органічно виглядає момент оплати. За перше пиво може заплатити хтось один, за друге – інший. Або однієї зустрічі розраховуєшся ти, іншої – друг. Ніхто особливо не веде ліку, хто кому скільки винен, якщо всі разом кудись їдуть. Кожен щось бере з собою, докидається до гурту. Нема вираховування до грошика, хто, скільки, кому має скинутись. Люди дбають за свої фінанси, але не є надто прискіпливими щодо дрібниць. У Польщі усі дуже стежать, щоб не бути винними іншим жодної копієчки, а ще більше пильнують, щоб не заборгували тобі. Я не раз роздумувала про причини такої відмінності. Можна було б написати, що українці звикли не мати грошей, тому не дуже і вміють їх рахувати і не бояться відпускати. Але зараз це вже мабуть не так актуально. Мій кузен з Варшави розповідав, що ще років 15-10 тому у Польщі всі були більш відкритими до інших людей і не такі сконцентровані на грошах. Можливо, чим країна стає більш капіталістичною, багатшою, тим більше йде зациклення на грошовій стороні питання.

Цікаве поєднання лицемірства і прямолінійності

Чого не забереш у поляків, це ввічливості у спілкуванні. Проте, ця ввічливість нерідко буває дуже специфічною, навіть я б сказала абсурдною. Така ввічливість, наприклад, може виглядати ось як: пані в управлінні до справ іноземців буде відповідати на твої питання крізь зуби і усім своїм виглядом показувати тобі, що ти представник нижчої касти, але при цьому вона все говоритиме, вживаючи шанобливих звертань, формулювань та епітетів: «шановна пані», «проше», «пшепрашам» і так далі. Лікарка не слухатиме твоїх скарг і дивитиметься на тебе як на людину, що видумує якісь болячки, але звертатиметься до тебе: «коханє», «сонечко» і випровадить тебе з кабінету ні з чим, але зате ввічливо і турботливо. Врешті, колеги по роботі чи просто знайомі завжди спитають тебе: «як сє маш»? Але ось, як відповідь, їх цікавить почути часто лише: «добже, а ти як»? Це стає схожим на американське: «how are you? – thank's fine» і все. Ніхто в більшості не хоче слухати про те, що у тебе діється насправді. Ось власне ця манера часто позірної відкритості мене дивує. Тому що за нею починаються бар'єри. Таке враження, що з поляками часто важко вийти на істинний рівень щирості та відкритості. Вони милі у поверхневому спілкуванні, але це не веде кудись далі. Знову ж таки, мій польський родич розказував, що раніше було не так. А зараз все частіше зустрічається ситуація, коли для людей найважливіша лише близька родина, можливо один, в кращому випадку двоє найкращих друзів. А з іншими дотримується певна дистанція, щоб у разі потреби можна було легко і безболісно перервати спілкування. Щодо прямолінійності маю на увазі таке, що у нас заведено, одне одного до чогось припрошувати, наприклад: з'їсти ще шматок чогось, випити ще келих вина, залишитись ще в гостях і так далі. Українці часто з першого разу від чогось відмовляються, бо знають, що проситимуть ще, і тоді вже годиться погодитись. У поляків все простіше: не хочеш, не треба. Ні – означає ні. Якщо тебе запропонували підвезти вночі до дому, а ти відмовився з чемності спочатку, то тебе висадять посеред дороги і вперед. Це ж твоє бажання, ти так відповів. Отож, з одного боку, поляки навчились бути завжди чемними (на перший погляд), з іншого боку, вони не бояться казати правди, навіть якщо вона може бути комусь дивною, чи неприємною.

Забави, імпрези, святкування

Коли перші рази була на польських імпрезах, дивувало, що люди приносили алкоголь суто для себе. Не ставили на спільний стіл, а просто постійно доливали лише собі трунок, з яким прибули. Зараз я до цього вже звикла, і в Україні теж таке практикують. Далі дивує інше: тебе можуть запросити в гості, наприклад, пограти в настільні ігри і запропонувати гостям лише чіпси чи горішки. В той час, сам господар дійства може спокійно сказати: «я ще сьогодні не вечеряв, то йду поїм, якщо ви не проти і піти собі щось там зготувати». Я не стверджую, що так роблять усі. Але була свідком такого декілька

Фото з сайту flickr.com

разів. Запрошення до поляків в гості часто не означає, що тебе будуть чимось гостити. А запрошення на чай нерідко означає дійсно запрошення лише на чай, навіть без печива (ось вам ще раз прямолінійність і правдивість). Щодо більших забав (днів народжень чи весіль), важко було звикнути до того, що поляки не говорять тостів, зазвичай ніколи. На весіллях всі просто їдять, випивають і танцюють.

Культура звертання

А зараз врешті буде трохи критики української сторони, а саме культури звертання. У Польщі я дуже швидко звикла до звертання із незнайомими людьми, або з тими, у кого у вас ділові стосунки, через третю особу, тобто через: «пан», «пані». А ще більше я призвичаїлась до іншого: до правильного відходження від цього звертання. Тобто: ніхто просто так не почне до вас «тикати», бо йому так захотілось. Навіть якщо ви молодший, а хтось набагато старший, ви студент, а інший професор. Нормальним є те, що старша від вас людина або одного віку з вами скаже: «давайте від сьогодні на ти», і ви за спільною згодою змінюєте форму звертання. В Україні, чи просто серед українців у Польщі теж, надалі агресивно практикується таке: спочатку ви з людиною на «ви», а потім ні з того ні з сього, чи тому, що ця людина вирішила, що з якогось приводу краща (розумніша, досвідченіша, старша, багатша – список можна продовжувати), переходить до вас на «ти», при цьому не пропонуючи вам зробити це у відповідь. І виходить так, ви з чемності, вихованості, може несміливості, далі «викаєте» тій особі, а вона успішно «тикає». Останнім часом мала декілька таких ситуацій, що найдивніше з людьми інтелігентними і освіченими, що тим паче не вкладається у моєму розумінні в етикет поведінки і спілкування. Ще одна річ, яку б я також охоче перейняла у поляків, це те, що вони не пхаються в чергах, не лізуть поперед когось. А якщо випадково вас зачеплять, наприклад, у тисняві в транспорті, то одразу перепрошують. Часто ці «пшепрашам» можуть звучати агресивним тоном, якщо ви стоїте людині на дорозі, а вона спішить. Але все-таки вибачення лунають постійно в щоденному побуті.

Підсумовуючи, варто сказати, що попри те, що польські і українські традиції дуже схожі (у № 17 «Нашого слова» ми, наприклад, порівнювали великодні святкування в Україні та Польщі), проте є багато ментальних розбіжностей. Але цікавим часто є саме те, що нас відрізняє, а не робить однаковими. Добре, коли є чого одне в одного навчитись. ■

Дорота НАВПАКИ

Українські виборці в Польщі знову дивують. Чому?

ІГОР ІСАЄВ, головний редактор порталу PROstir.pl

Результати українського голосування в Польщі вкотре відрізняються від цифр по закордонному округу загалом, де перемогу традиційно здобувають ліберально-європейські політики, часом із правим ухилом. Цього разу вразила четверта сходинка, яку зареєстровані в Польщі українські голосувальники віддали скандальному проросійському блогерові Анатолію Шарієві.

«Партія Шарія», котра посіла четверту сходинку із 5,71%, здивувала багатьох. Читачі «НС» найімовірніше взагалі не чули цього прізвища – Анатолій Шарій, котрий втік з України після Майдану і здобув притулок у Литві, веде від 2014 року відеоканал в Інтернеті, де в глузливій манері критикує українську владу, символіку, мову, українські події, російську антипутінську опозицію, є відвертим гомофобом. Однак його відеоканал на Youtube має понад 2 мільйони підписників, за сторінками у Facebook та Twitter слідкують по кількасот тисяч людей. Попри те, що партія Шарія не дісталася до парламенту, вона отримає державну дотацію в розмірі 27 млн грн (близько 4 млн злотих).

Варто подумати, чому ці вибори принесли саме такий результат у Польщі.

1. Кампанія. На відміну від весняних президентських виборів, літня кампанія пройшла повз Польщу – причому як повз мігрантів, так і повз польських політиків та медіа. Якщо під час президентської кампанії деякі політики влаштовували «передвиборчі» зустрічі (наприклад, Порошенко в Любліні, хоча формально це була зустріч з українською громадою), в Інтернеті йшла реклама кількох політиків, спрямована до мігрантів, а в Україні політики нерідко згадували про права «заробітчан» – то зараз цього всього не було. Почасти, браком активності українських політиків у Польщі можна пояснити високий результат Шарія – він якраз не припиняв віщати. Польські медіа писали про українську кампанію дуже слабко, польські політики про неї теж майже не згадували.

2. Явка. Погана кампанія – це теж одна з причин удвічі нижчої явки в Польщі. Хоч не єдина. Кампанія і вибори припала на літо, коли виїхала значна частина студентів – а це був немалий відсоток тих людей, котрих я бачив серед виборців у Варшаві. Студенти теж активно вписувалися до списку виборців між двома турами президентських виборів, отже їх можна назвати важливою частиною виборців у Польщі (говорячи мовою Льва Гумільова – пасіонарною), від відчуттів котрих залежить результат. І від їхньої присутності – теж. Як наслідок канікул, кількість людей під виборчими дільницями в Польщі восени і зараз разюче відрізнялася: якщо в квітні черга стояла від самого ранку до закриття дільниць, то зараз вона була – значно менша – на початку голосування і в обідню пору.

3. Законодавство. Українське виборче законодавство, попри те, що змінюється досить часто, ніяким чином не бере до уваги української міграції. Часті зміни залежать від виборчих калькуляцій сильніших політиків, а не від сумлінної дискусії з українським суспільством чи хоча б оцінки реальної його ситуації (а міграція – важливий суспільний чинник). Це – не просто політичний злочин, це зґвалтування принципів демократії й заміна політики політтехнологією. На жаль, це відсуває громадян від політики як від «брудної речі» і від відповідальності за власну державу, а поза межами України наслідки цього процесу відчуватимуться щораз сильніше. «Геть!» у виконанні українських громадян (те, що політологи називають «протестним голосуванням») з закордонних дільниць звучатиме голосніше – і не варто звинувачувати в цьому виборців. Українська політика віддаляється від громадян, а за кордоном це відчувається особливо сильно.

4. Символіка. Важливою відмінністю теперішнього голосування і президентських виборів є їхній символізм. Так сталося, що українці більшу вагу прив'язують до виборів президента, а не парламенту – хоч Україна, як і Польща, це парламентсько-президентська республіка. Розмір цього символізму на закордонних дільницях відчувався куди більше, ніж в Україні. Вибори серед кількох десятків партій символічно були менш «сексі», ніж поєдинок Порошенка із Зеленським. Тому на дільниці в Польщі, можна припустити, прийшов твердий і переконаний електорат значно більше, ніж масовий виборець. А це зробило виборців Шарія помітнішими (так, як буває у випадку виборців Корвін-Мікке в Польщі при низькій явці).

Результати останніх парламентських виборів в Україні напевно не надихають читачів «НС». Більше того: у понеділок зранку з'явилася інформація, що партія «Слуга народу» найімовірніше правитиме самостійно без коаліціанта, бо здобула більше ніж очікувано переможців в одномандатних округах. Проблема цього не стільки в українських виборцях – скільки в непропорційному ставленні виборчого законодавства до виборців. Особливо за кордоном. ■

eprasa.pl 09d17cdff0

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

У Варшаві відкрили фотовиставку «Доля» про київський Майдан

Об'єднання польських митців-фотографів (Związek Polskich Artystów Fotografików) запрошує на виставку «Доля» («Los») документаліста Олександра Гляделова. На ній можна побачити світлини, які Олександр робив на київському Майдані у 2014 році.

Фотограф народився в Лігниці, в сім'ї офіцера Радянської армії. Вивчав оптику в Політехнічному інституті у Києві. Олександр Гляделов знімав, серед іншого, збройні конфлікти в Молдові (де був поранений), Нагірному Карабаху, Чечні й Україні, де також отримав поранення.

Виставку його робіт можна відвідати до 16 серпня у Старій галереї Об'єднання польських митців-фотографів за адресою вул. Замкова 8.

Пластовий літній табір у Ганьчовій

Фото з facebook.com/plastpolshcha/

19 липня у селі Ганьчова на Лемківщині закінчився пластовий новацький табір. Організатори провели для дітей пластові заняття, ігри, співи, майстер-класи, ватри, мандрівки, екскурсії та багато інших цікавих розваг. У цьогорічному новацькому таборі, який тривав від 8 липня, взяли участь 23 дитини віком від 6 до 12 років.

Але на цьому літо у пластунів на закінчується. 2-12 серпня у пластовій оселі в селі Мриґлоди-Любицькі (Люблінське воєводство) відбудеться юнацький табір (для дітей та молоді віком 12-18 років).

Пізніше пройде спільна акція української скаутської організації у Польщі Пласт та Об'єднання польського гарцерства (Związek Harcerstwa Polskiego) – «Полум'я братерства». 14 серпня о 18:00 польські та українські скаути в кількох десятках польських міст одночасно запалять на могилах бійців Української Народної Республіки «Полум'я братерства». Обидві організації запрошують усіх (зокрема людей, не пов'язаних зі скаутськими організаціями) приєднатися до ініціативи. Учасники акції отримають пам'ятні металеві значки «Полум'я братерства».

Щорічна проща на гору Явір

Двоє єпископів Української греко-католицької церкви у Польщі – перемисько-варшавський митрополит кир Євген Попович і вроцлавсько-ґданський владика кир Володимир Ющак – очолили цьогорічну святкову літургію й урочисте завершення прощі на святу гору Явір (недалеко від Висової), що на Лемківщині. Заходи відбулися у п'ятницю, 19 липня. Про це пише сайт cerkiew.org

На святу гору Явір прибули прочани з довколишніх сіл, також приїхали гості з-за кордону. Люди приходили, аби взяти участь у спільній молитві та зустрітися у святому місці. На завершення урочистостей єпископи освятили воду в криниці, що стоїть поруч із каплицею. При цьому були присутні представники духовенства і прочани.

На горі знаходиться дерев'яна греко-католицька церква, побудована в 1929 році на північному схилі явірського пагорба. У 1969-2017 роках святинею користувалися православні. Гора Явір стала місцем паломництва вірян із Польщі та Словаччини.

У Перемишлі почав діяти «Архів повернення»

17 липня на сторінці Народного дому у Facebook представили проект «Архів повернення», робота над яким велася весь рік. У рамках цього проекту на сайті powernennia.pl публікуватимуться спогади українських жителів міста про те, як вони приїжджали і поселялися у місті над Сяном. Саме вони переважно були реконструкторами українського світу в місті. Перша розповідь, розміщена на сайті – це історія повернення Андрія Чорного, який приїхав до Перемишля на мотоциклі з села біля Пєнєнжного (Вармінсько-Мазурське воєводство). Детальніше читайте на сайті powernennia.pl

У супермаркетах Tesco на півночі Польщі можна голосувати за український проект

У рамках програми мережі магазинів Tesco «Ти вирішуєш. Ми допомагаємо» («Decydujesz. Pomagamy») можна голосувати за проект «Гарні та різноманітні» («Piękni i różnorodni»), який організовує Об'єднання українців у Польщі, а саме – гурток у Старґарді.

«Мета проекту – виховання молоді через польську та українську культурну, освітню й мистецьку діяльність. Це дозволить людям усвідомити потреби та ситуацію їхніх українських колег, які приїхали сюди, аби жити, працювати і вчитися у нашій спільноті. Проект покликаний навчити емпатії та чутливості до потреб інших, відзначити нашу спільну гідність та відповідальність за світ, у якому ми живемо», – написано на сайті проекту. Як проголосувати? Достатньо зробити покупки в одному з магазинів Tesco на будь-яку суму, взяти на касі жетон і вкинути його в коробку з назвою проекту.

За проект, запропонований українцями, можна голосувати у двох магазинах Tesco у Старґарді (ul. Piłsudskiego 22 та Szczecińska 45), у місті Хощно (ul. Jagiełły 11) та Лобезі (ul. Niepodległości 23).

Координаторка проекту – Івона Марцішак. Більше про ініціативу можна прочитати на сайті tesco.pl/pomagamy.

Українці вдруге стали чемпіонами світу з футболу на змаганнях у Польщі

Українські гравці другий раз поспіль стали чемпіонами світу з футболу серед дітей з дитячих будинків. Цього разу звання їм принесли дев'ять перемог. У фіналі, який пройшов у середині липня у Варшаві, команда перемогла збірну Нідерландів з рахунком 1:0. У VII Чемпіонаті світу з футболу серед дітей з дитячих будинків змагалося 28 команд, українська збірна складалася в основному з хлопців зі Львова. Нагадаємо, що у червні цього року молодіжна збірна України з футболу виграла чемпіонат світу U-20, який також проходив на футбольних полях Польщі.

У Варшаві в житло українців кинули пляшку з невідомою рідиною

На стінах під'їзду одного з будинків у Варшаві з'явилися брутальні написи на адресу українських мешканців. У квартиру, де вони живуть, хтось вкинув через вікно пляшку з невстановленою рідиною. Жертвами нападу стали будівельники варшавського метро.

Про інцидент на своїй сторінці у Facebook повідомив Центр моніторингу проявів расизму та ксенофобії. Подія сталася минулого тижня, в ніч з 12 на 13 липня. Серед написів на стінах під'їзду – «Геть із Польщі», «Бидлота», «Стерва», «Кур... УПАїнські». Українці заявили в поліцію, а також написали відкритого листа.

«Поляки їдуть будувати за кордон, а ми, разом із турками, будуємо для вас станцію метро на вулиці Гурчевській. Ми приїхали сюди за хлібом, але не хочемо отримувати його безкоштовно. Ми дуже важко працюємо на глибині 25 метрів під землею, аби заробити гроші. Ми збагачуємо Польщу не тільки своєю роботою, але й податками, які ми сплачуємо і з яких польська держава фінансує, зокрема, школи, лікарні та виплату пенсій», – написали Андрій, Богдан і Віталій. Автори листа зазначили, що почуваються у небезпеці.

На інцидент відреагувало Посольство України у Польщі, де засудили вчинок нападників та нагадали, що у разі надзвичайних ситуацій на території Польщі українські громадяни мають невідкладно звертатися до посольства чи консульських установ.

Заплив на байдарках околицями Валча

З 2 по 5 липня в околицях Валча відбувся XI Заплив на байдарках. У ньому взяли участь 29 людей з Валча, Старґарду, Інська, Ґданська, М'ястка, Білого Бору, Щецінка, Щеціна та Вроцлава. Про це інформує сайт Вроцлавсько-Ґданської єпархії Української греко-католицької церкви.

Українська молодь та діти подорожували річками Пілава та Добжиця, заливами, а також відвідали озеро Здбіце. Усього вони пропливли понад 50 кілометрів.

Фото з сайту cerkiew.net.pl

Під час запливу відбувся також конкурс, який провела Івона Марцішак: молодь відповідала на питання, які стосувалися 20-ліття єпископської хіротонії владики Володимира Ющака. Також у програмі заходу були спортивні змагання з волейболу та вогнище. На завершення кожний учасник отримав на пам'ять золоту медаль.

У запливі взяли участь отець Аркадій Трохановський (організатор), отець Руслан Марцішак з дружиною Івоною та отець Степан Прихожденко з дружиною Мирославою.

VIII табір для прислужників у Білому Борі

На початку канікул у Білому Борі відбувся VIII табір церковних прислужників (міністрантів). Як інформує сайт cerkiew.net.pl, учасники табору приїхали з різних міст Польщі: Ґданська, Циганка, Старґарду, Інська, Щецінка, Щеціна, Лемборка, Валча, Познані, Вроцлава. Були також прислужники з місцевої парафії.

Табір пройшов у реколекційному домі в Білому Борі. У програмі були вівтарні та літургійні вправи, заняття з читання апостола, пісень та співу, плавання на байдарках, футбольні змагання, настільний теніс, різні ігри, забави та конкурси. Щодня також відбувалася літургія.

Зайняття провели отець Андрій Михалишин, отець Руслан Марцішак, отець Павло Почекайло, отець Олег Гриців та отець Ярослав Роман.

Менше рейсів з Києва до Кракова та Варшави

Угорський авіаперевізник Wizz Air з 1 по 30 серпня скасує частину рейсів з Києва на 17 напрямків. Зокрема, лоукостер рідше літатиме з Києва до Варшави та Кракова. Про це повідомляє сайт 1001idea.info. Причиною є затримка з постачанням літаків.

У авіакомпанії пообіцяли зв'язатися з кожним, хто вже купив квитки на скасовані рейси безпосередньо через офіційний сайт.

Краківські державні службовці вивчають українську мову

Як повідомляє сайт UAinKrakow.pl, фонд «U-Work» у рамках проекту «Інформаційний пункт для іноземців» спільно з Інститутом Сковороди організував для працівників Міського управління праці, Воєводського управління та відділу ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Управління соціального забезпечення) у Кракові заняття з української мови, адже у своїй роботі, спілкуючись із українцями, вони часто стикаються з мовним бар'єром.

Згідно зі статистикою, у Кракові мешкає понад 70 тисяч українців – це найчисленніша група мігрантів. У Міському управлінні для них намагаються забезпечити комфортні умови проживання.

У рамках програми «Відкритий Краків» українську мову додали до квиткових автоматів, а в бібліотеках з'явилися українські книги.

Безкоштовне навчання для українців у Ґданську

Філологічний факультет Ґданського університету продовжує програму безкоштовного навчання громадян України на бакалаврській та магістерській програмах. Зараз на факультеті є 20 місць. Програма передбачає звільнення від оплати за навчання, але університет не має змоги забезпечити майбутніх студентів стипендією. Оплата за проживання у гуртожитку здійснюється на загальних підставах. Більше інформації читайте на сайті на fil.ug.edu.pl

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 09d17cdff0

ПОДІЇ

«Фольковисько» в Горайці

Подорожуючи від села до села, мандрівник приносив людям давні легенди і нові вістки, важливі слова, доповнені музикою, нашіптувані таємниці. Разом із ним подорожували мелодії та сюжети. За посередництвом мандрівних старців (польською мовою «dziady») відбувалося змішування культур, і пісні з одного кінця континенту можна було віднайти у несподіваному місці далеко від регіону їхнього походження. (...) Мандрівний старець – це представник усної культури, призабутого сьогодні вміння розповідати.

(...) У ширшому значенні старці, як «Dziady» в Адама Міцкевича, – це наші предки. І до них ми звернемося, намагаючись повернути собі колишні часи, музику та культуру» .

(опис цьогорічного провідного мотиву фестивалю «Фольковисько», розміщений на головному сайті заходу).

«То тепер бурдон «ґ» і айн, цвай, драй – пішли!». Так дванадцятеро людей, чоловіків і жінок, зосередившись на нотах, що лежали перед ними, почали одночасно крутити своїми колісними лірами слідом за вчителем. Інструменти були великі та малі, квадратні, заокруглені, довгасті, класичні й сучасні. Інструктор був одягнений у футболку з написом «Закручений» («Zakręcony»), інструкторка, у свою чергу, мала напис «жінка з корбою» («kobieta z korbą»). «Добре, а тепер марш старого Королівства Галичини – у цьому випадку граємо бурдон «ц». Навіщо тут стільки нот, хто поставив стільки нот, дивіться на мене і викресліть кожну другу. Ну, тільки рівно грайте, бо принесу барабан, щоби вибивати вам ритм!».

Команда лірників-початківців у старій, дерев'яній горaєцькій церкві справила гарне і позитивне враження, хоча з культурологічної точки зору присутність у святині східного обряду будь-яких інструментів небажана. Та все ж специфічний звук ліри в дерев'яних стінах старовинної церкви створив своєрідну гармонію. Учасники майстер-класів протягом всього фестивалю кожного дня зустрічалися в цій церкві з учителями, багато годин вправлялися у грі на старовинному, а віднедавна – знову модному інструменті.

Фестиваль «Фольковисько», організований в Горайці (селі, розташованому в ґміні Цешанів Любачівського повіту) вже вдев'яте, був дуже радісним святом. Він став уже певним брендом для любителів сучасної творчості, заснованої на народних мотивах. Захід організовують члени родини Пйотровських, які 25 років тому купили в центрі села будівлю старої школи та вирішили створити в ній екологічно-етнографічний комплекс «Хутір Горaєць», який став центром народної культури.

«Фольковисько» вражає продуманою організацією та сімейною атмосферою. Уже біля входу на площі перед «Хутором» можна побачити багато батьків з дітьми, для яких організатори передбачили чимало розваг: шоу велетенських мильних бульбашок, битва водяними кульками чи конкурс на найбільш замурзану горaєцьку дитину. Під час фестивалю його гості ходять по всьому селу, беруть участь у сплаві на байдарках, велосипедному рейді, різноманітних майстер-класах з рукоділля, народного танцю чи співу. Тут можна також смачно поїсти, випити кави чи місцевого пива, купити горнятка ручної роботи, сережки чи одяг.

Від самого початку діяльності організаторів фестивалю відчувалося їхнє захоплення українським минулим регіону. Такі місця, як Горaєць, – де століттями проживали українці, а під час війни сталися трагічні події, які зачепили мирне населення – вимагають особливого підходу. Перші організовані в Горайці заходи активно показували українські традиції, досліджували українське минуле та намагалися відкрити заново якнайбільше замовчуваних фактів з нашої історії, а на цьогорічному «Фольковиську» подібних мотивів було відносно небагато. Загальне враження від заходу – це образ свята народної культури без виокремлення конкретної національності, своєрідний етнічний та культурний конгломерат розваг, де простір заповнюють музика та ігри, дозволяючи бавитися і насолоджувати святом без глибших рефлексій. Тому згодом з'являється відчуття, що обіцяні історії та розповіді мандрівних старців приглушує не тільки звук колісної ліри, але й охота розслабитись та розважитись.

«Я поважаю те, що роблять організатори „Фольковиська". Вони принесли радість до цього місця на краю світу. Я неодноразово говорила з ними про складне польсько-українське минуле, – каже близька мені перемишлянка родом із Горайця. – Я знаю, які вони мають погляди, і що вони – відкриті люди. Але під час фестивалю мені важко туди поїхати й розважатися разом з усіма. У голові весь час звучать спогади моєї мами: „били, мордували, били, мордували...", яка пережила події квітня 1945 року, коли вояки батальйону польського державного збройного формування – Корпусу внутрішньої безпеки – вбили 174 українських жителів цього села. Цей образ повертався до неї все життя, вона передала його нам, тому для мене Горaєць є скорботним місцем. Навряд чи я коли-небудь зможу це змінити. Мабуть, що ні».

На краю села, посеред молодих березових та соснових насаджень, знаходиться старе українське кладовище. Завдяки зусиллям колишніх мешканців Горайця воно огороджене, тут зведений пам'ятник жертвам насильства з боку польських збройних формувань. Серед порослих мохом старих, камінних хрестів стоїть капличка і декілька багатших пам'ятників родини місцевої шляхти – баронів Бруницьких. З одного боку, вони значно вирізняються серед простих українських хрестів, з іншого – є наочним прикладом споконвічного співіснування та неоднозначного минулого цієї землі.

Лише природна тиша, що присутня тут десятиліттями, уступає місце звукам барабану. Не тих ударних, що допомагали адептам лірництва дотримуватися маршового ритму, – могутній звук сучасного барабану несеться зі сцени «Фольковиська», де відбувається концерт. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА
Фото авторки статті

Свято у Хшанові

Продовження з 1 сторінки

Кир Володимир звернув увагу на те, що колись люди жили компактно в сільському середовищі, а зараз основними осередками проживання є міста, де багато хто втрачає свою церковну та національну приналежність.

Викликом для церкви є також спроба охопити душпастирською опікою мігрантів з України. Зокрема, у Вроцлавсько-Ґданській єпархії вже з'явилося близько 30-ти нових парафій, у майбутньому створюватимуться нові. Такі ж процеси відбуваються і у Перемисько-Варшавській архієпархії.

Свято у Хшанові завершилося освяченням води, почастунком та спільними розмовами. Серед офіційних гостей заходів були віце-маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич, уповноважений маршалка у справах національних та етнічних меншин Віктор-Марек Лейк, заступник голови Вармінсько-Мазурського сейму Збишко Гомза, голова Об'єднання українців у Польщі Петро Тима та представники місцевої влади. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

eprasa.pl 09d17cdff0

УКРАЇНА

Як проголосували українці в Польщі?

Фото авторки статті

Громадяни України, які проживають в Польщі, проголосували на позачергових виборах депутатів до Верховної Ради України.

Вже відомо результати. Найбільше голосів набрала політична партія «Слуга народу» – 35,20% (1490 голосів), «Європейська солідарність» на другому місці – 24,69% (1045 голосів), на третьому «Голос» – 23,29% (986 голосів). «Партія Шарія» набрала 5,71% (242 голоси), «Свобода» – 2,5% (106 голосів), «Сила і честь» – 2,22% (94 голоси). Інші партії набрали менше 2% голосів. Такі дані оприлюднила Центральна виборча комісія.

У Польщі працювали чотири виборчі дільниці: у Варшаві, Кракові, Ґданську та Любліні. Лише в Кракові партія «Європейська солідарність» набрала більше голосів, ніж партія «Слуга народу». Також неочікуваним стало четверте місце політичної сили відеоблогера Анатолія Шарія, який має проросійські погляди.

На цей раз явка на виборчих дільницях була приблизно вдвічі меншою, ніж на президентських виборах, які проходили в два тури: 31 березня – перший та 21 квітня – другий.

Як інформує посол України у Польщі Андрій Дещиця, у Варшаві з 19404 виборців у списку проголосувати прийшло 2382 особи. У Кракові проголосувало 943 громадянина України, у Любліні – 326. Як повідомляє наш кореспондент Юрій Забіяка, у Ґданську – проголосувало 589 з 5326 зареєстрованих.

Черги на дільниці у Варшаві були невеликі й лише зранку, на відміну від президенських виборів, коли люди вистоювали по кілька годин, аби зробити свій вибір.

За словами секретаря закордонної виборчої комісії № 900069 у Варшаві Тетяни Пустової, скарг практично не було, і всі особи, які подавали заяви на включення до списку виборців, були до нього включені.

Під час здачі газети в друк Центральна виборча комісія ще опрацьовує електронні протоколи результатів голосування. На даний момент опрацьовано 57% бюлетенів.

Згідно цих даних результати виглядають так:

«Слуга народу» – 42.47% (122 місця за списком та 126 – по мажоритарних округах),

«Опозиційна платформа – За життя» набирає 12,91% (37+7),

«Європейська солідарність» – 8,6% (25+2),

«Батьківщина» – 8,02% (23+2),

«Голос» – 6,38% (18+2).

Це означає, що з 450 місць у Раді партія «Слуга народу» набирає більшість.

Лише у Львівській області перемагає партія «Голос», а в Луганській та Донецькій областях «Опозиційна платформа – За життя». У всіх інших областях «Слуга народу» отримує від 31 до 57% голосів виборців.

Цікавим може бути той факт, що, згідно даних на цю хвилину, до Верховної Ради потрапить голова Інституту національної пам'яті України Володимир В'ятрович. Він йде 25 у списку і є наразі останнім з нього серед тих, хто проходить до парламенту. Ще два депутати з «ЄС» пройдуть по мажоритарних оругах. ■

Розподіл голосів по дільницях

№	Партія/дільниця	Варшава	Краків	Ґданськ	Люблін
1	«Слуга народу»	**844**	252	**275**	**119**
2	«Європейська солідарність»	580	**291**	117	57
3	«Голос»	554	250	93	89
4	«Партія Шарія»	133	53	37	19
5	«Сила і честь»	61	17	9	7
6	«Свобода»	57	22	18	9
7	«Батьківщина»	40	9	6	2
8	«Рух нових сил Михайла Саакашвілі»	28	9	10	3
9	«Громадянська позиція»	22	14	3	
10	«Українська стратегія Гройсмана»	15	5	7	4
11	«Самопоміч»	13	6	4	4
12	«Опозиційна платформа – За життя»	9	3	5	2
13	«Сила людей»	8	2		
14	«Партія зелених»	4	1		2
15	«Опозиційний блок»	3	2	3	2
16	«Радикальна партія Олега Ляшка»	2	1		
17	«Соціальна справедливість»	1	1		
18	«Сила права»	1		1	
19	«Незалежність»	1			
20	«Аграрна партія України»	1	3		

У Варшаві дані повідомила членкиня виборчої комісії Вікторія Батрин.
У Ґданську – наш кореспондент Юрій Забіяка, який є також членом виборчої комісії в цьому місті.
У Любліні дані надала спостерігачка від Світового конгресу українців Ірена Шостак-Ковальчик.

Христина ЗАНИК

ПУЛЬС УКРАЇНИ

З початком 21 липня на Донбасі почалось «хлібне перемир'я» – безстрокова заборона на будь-яке ведення вогню. У Мінську домовилися припинити вогонь з 21 липня та пустити ОБСЄ в Окремі райони Донецької та Луганської областей (ОРДЛО). У документі, прийнятому Тристоронньою контактною групою (ТКГ), вперше передбачено відповідальність осіб за відкриття вогню. У випадках порушень режиму припинення вогню на Донбасі вживатимуть «дисциплінарні заходи» та повідомлятимуть про такі випадки Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ. 20 липня інформаційні ресурси контрольованих Росією Л/ДНР поширили заяви ватажків «народних міліцій», які зазначили, що донесли всім підрозділам бойовиків норми дисциплінарної відповідальності за порушення режиму припинення вогню і умов його дії. Крім того, згідно домовленостей, які були досягнуті під час засідання Тристоронньої контактної групи у Мінську, сторони повинні публічно заявити про припинення вогню. У заяві ТКГ також було наголошено на важливості відмови від наступальних дій і розвідувально-диверсійних операцій, застосування будь-якого виду вогню.

Депутати Конгресу США внесли на розгляд Палати представників проект закону, який передбачає санкції проти Росії за захоплення українських моряків та суден. «Цей законопроект – потужний меседж українським морякам та їхнім родинам про те, що Сполучені Штати не забувають про їхню героїчну боротьбу на захист демократичного шляху й суверенітету своєї країни. Закликаємо колег підтримати цей законопроект, а Росію – негайно звільнити українських моряків», – наголошується у заяві авторів законопроекту. У проекті закону, співавторами якого виступили депутати від демократичної та республіканської партій, пропонується запровадити санкції проти впливових російських можновладців, допоки не будуть звільнені всі 24 моряки та три захоплені судна. Члени Конгресу США також закликали міжнародне співтовариство «не стояти осторонь, коли Росія розширює свою агресію в Європі та в усьому світі».

Президент Володимир Зеленський не уповноважував кума російського президента Віктора Медведчука представляти Україну на міжнародних майданчиках. В Офісі президента повідомили, що висловлювати свою позицію можуть тільки посадові особи, відповідальні за зовнішню політику України. Нагадаємо: 17 липня в Європарламенті відбулася зустріч Медведчука і євроскептичних і проросійських депутатів. Запрошення Медведчука не було офіційною ініціативою Європарламенту. Оформити запрошення і організувати подібний захід може будь-який євродепутат. На сайті Європарламенту дана зустріч не анонсувалася. На зустрічі Медведчук заявив, що для припинення війни в Донбасі Україна повинна піти на прямі переговори з проросійськими сепаратистами, які контролюють частину Луганської та Донецької областей, а також з Москвою. Також багато говорилося про необхідність скасування санкцій, так як вони нібито не мають ніякого ефекту.

Через нерозкриття вбивства журналіста Павла Шеремета міністр внутрішніх справ Арсен Аваков, генпрокурор Юрій Луценко та голова Нацполіції Сергій Князєв мають піти у відставку. Про це йдеться у заяві «Української правди» до третіх роковин вбивства Шеремета. Автори заяви наголошують, що останній публічний звіт з приводу вбивства Шеремета мав місце на прес-конференції глави МВС, яка відбулася ще у лютому 2017 року. «Документальний фільм-розслідування „Слідства. Інфо" виявив купу помилок у роботі слідства. Завдяки нашим колегам, а не роботі слідчих, ми змогли дізнатися невідомі обставини вбивства Шеремета. Нацполіції та Генпрокуратурі не залишалося нічого іншого, як визнати ці помилки. Прикро, що відповідальності за них так ніхто й не поніс», – зазначено у зверненні. На справу Шеремета відреагував президент. Володимир Зеленський чекає на доповідь від генпрокурора, глави МВС, глави Нацполіції та голови СБУ у справі щодо вбивства журналіста Павла Шеремета. Він додав, що розкриття вбивства Шеремета «попередній президент та правоохоронні органи називали „справою честі"». Один з керівників «Української правди» Павло Шеремет загинув від вибуху вранці 20 липня 2016 року. Йому підклали вибухівку під автомобіль.

Вирок виконавцям убивства громадської діячки Катерини Гандзюк набув чинності після того, як Дніпровський апеляційний суд повернув апеляційні скарги заявникам, мотивувавши рішення тим, що вирок не містить обвинувачень осіб, вказаних в апеляції. Координатора нападу на Гандзюк Сергія Торбіна засудили до 6 років і 6 місяців позбавлення волі, а безпосереднього нападника Микиту Грабчука – до 6 років в'язниці. Володимир Васянович та В'ячеслав Вишневський отримали 4 роки ув'язнення, Віктор Горбунов – 3 роки. За даними обвинувачення, Торбін на замовлення осіб, імена яких не називалися, схилив інших обвинувачених – Грабчука, Васяновича, Вишневського та Горбунова – до участі в замаху. Нагадаємо: 31 липня 2018 року у Херсоні біля під'їзду чоловік вилив на Катерину Гандзюк кислоту. Вона потрапила до реанімаційного відділення з сильними опіками, а за 3 місяці померла у лікарні після багатьох операцій.

За pravda.com.ua підготувала **ав**

eprasa.pl 09d17cdff0

ГРОМАДА

Тупик у ґіжицькому «об'єднанні»

Зайві емоції, взаємні закиди і безвихідна ситуація з вибором голови – це атмосфера звітно-виборчої конференції Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі (ОУП), яка відбулася 14 липня у Ґіжицьку.

Парадокс полягає у тому, що конфлікт стався в успішному відділі організації. Саме тут регулярно відбуваються відомі Міжнародні концерти церковної музики, Свято дитячої творчості, Регіональний показ вертепів, колядок і щедрівок, «Барви української культури» тощо. До виконання завдань, як підкреслила у звіті голова Мазурського відділу ОУП Катерина Полевчак, постійно долучається команда відданих активістів. За 25 років успішного керування гуртком в Круклянках очільниця відділу подякувала колишній голові Анні Цалці. Окрім цього, нещодавно в Ґіжицьку створили танцювальний ансамбль «Надія», який активно виступав на дитячих фестивалях в Ельблонзі та Кошаліні. Делегації відділу відвідували важливі українські заходи в інших регіонах Польщі, наприклад, вшанування пам'яті жертв Голодомору у Варшаві. Продовжувалася також співпраця з Україною. Ніхто не заперечував, що Катерина Полевчак, відколи у 2016 році очолила відділ за рекомендацією попереднього голови Івана Піка (нині він – член ради відділу), продовжувала головні напрямки роботи організації. Попри все це, а також попри те, що звіти ревізійної комісії та фінансового відділу були прийняті, голова мазурського відділу й управа не отримали абсолюторії (схвалення, затвердження – *ред.*). Серед іншого це означає, що вони не мали права балотуватися під час обрання нових керівників. Учасники конференції, які мали закиди до Катерини Полевчак, не запропонували свої кандидатури на цей пост. Зрештою, обрали управу, але ніхто не погодився стати головою; після ще кількох спроб, ним обрали Адама Цалку з Круклянок. Статут організації не передбачає тимчасовості, але все вказує на те, що незабаром у мазурському відділі знову відбудуться вибори.

Катерина Полевчак звітує про роботу відділу

Опоненти Катерини Полевчак заявили, що причина недовіри до неї – це неналежне інформування, відсутність комунікації, прийняття рішень без попередніх консультацій. «Ідеться про те, що між членами управи відділу та його головою немає зв'язку (...). Що рішення приймаються одноосібно або їх погоджують тільки з обраними людьми», – сказав Іван Пік. Про це ж говорила і членкиня управи відділу Вікторія Петюк. Опісля вона зачитала офіційне звернення, автори якого називають діяльність Катерини Полевчак «авторитарною» і просять про вихід ґіжицького гуртка з відділу та підпорядкування його безпосередньо Головній управі ОУП.

Учасник конференції Мирон Міштук закинув Полевчак поділ громади. Як аргумент він вказав спробу провести конференцію відділу без ґіжицького гуртка. За словами Мирона Міштука, зміна дати проведення конференції – це «прояв незрозумілої стратегії» голови відділу. Катерині Полевчак закидали також, що вона не провела консультації щодо підтримки місцевою громадою кандидатів у виборах до Європарламенту та не передала інформацію про заходи та поїздки, зокрема – в Україну. Голова мазурського відділу, зі свого боку, зазначила, що повідомлення про поїздки вона передавала священикам для загального оголошення в церквах; у випадку поїздок до України, учасниками яких були діти та молодь, повідомлення передавалися через вчителів, які ведуть заняття з української мови. Катерина Полевчак запевнила також, що збори ради відділу завжди відбувалися у кінці року (окрім 2018 року). «Я телефонувала кожному, і завжди на засіданнях ради були представники усіх гуртків», – сказала вона. Схожий погляд на ситуацію мав Євген Нога – голова гуртка в Банях-Мазурських і модератор конференції. «Я кілька разів був у цій домівці, брав участь у розмовах і підписував список присутніх», – відзначив він, заперечивши, що з головою відділу співпрацювали лише Бані-Мазурські. Після такої заяви Мирон Міштук кілька разів ставив під сумнів авторитет модератора, врешті назвав його необ'єктивним і запропонував йому відмовитися від своєї ролі на конференції. Голові об'єднання Петрові Тимі, який закликав до об'єктивної оцінки роботи голови мазурського відділу, Мирон Міштук заявив, що він «виступає адвокатом» і не слухає критичних висловлювань про діяльність голови відділу. «Я – не член якогось фан-клубу Катерини Полевчак», – відповів Петро Тима. Він нагадав, що її кандидатуру рекомендував попередній голова Іван Пік та одноголосно обрали учасники конференції відділу в Ґіжицьку, тож зараз із Полевчак співпрацюють на тих самих умовах, що і з головами інших відділів. Очільник об'єднання зауважив, що конференцію переносили саме через те, що ґіжицький гурток не провів збори та не приготував вчасно необхідні документи. «Те, що ви пропонуєте, не відповідає статутові ОУП, прийнятому в 1990 році на першому з'їзді організації», – сказав Тима, коментуючи звернення про вихід ґіжицького гуртка з відділу. Голова пояснив також, що організація не приймала жодного документа щодо підтримки політичних сил на виборах до Європарламенту. Те, про що говорили критики Катерини Полевчак, – це зустріч голів Ольштинського, Ельблонзького та Вармінсько-Мазурського відділів організації, яка, втім, не означала формальної підтримки. Петро Тима нагадав також, що ОУП від часу заснування є організацією аполітичною та позаконфесійною. «Особисті непорозуміння чи відсутність комунікації – це негативні явища, які можна помітити всюди. Якщо є добра воля – це можна виправити. Але її не збудуєш на особистих закидах, які тут прозвучали», – відзначив голова, заохочуючи учасників до конструктивної дискусії.

Якраз цього в Ґіжицьку бракувало найбільше. Перемогли емоції та особисті амбіції. У мінусі виявилося Об'єднання українців у Польщі, особливо в дослівному значенні цих слів. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

ПОГЛЯДИ

Кому від цього користь?

ПЕТРО ТИМА,
ГОЛОВА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Конференція Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі могла би стати однією з найкращих конференцій, які проводяться до з'їзду ОУП. У 2002-2017 роках мазурський відділ завдяки зусиллям його голови Івана Піка впевненими кроками будував позицію одного з найактивніших щодо кількості та якості заходів, роботи з дітьми, співпраці з польським та українським самоврядуванням. Після того, як Іван Пік пішов з посади голови, роботу продовжила Катерина Полевчак.

Важливі ініціативи проводилися й далі, з'являлися нові ідеї та проекти. Зокрема, восени цього року Мазурський відділ ОУП у співпраці з Гельсінським фондом прав людини збирався організувати у своєму регіоні один із найпрестижніших фестивалів документального кіно «Watch Docs». Відділ координував заходи й поза своєю територією: наприклад, з концертами «Наш Шевченко». Про відділ почули у варшавських установах культури, групи глядачів з регіону Вармії та Мазурів брали участь у концерті з нагоди 25-ліття Незалежності України у варшавській філармонії та спектаклі, присвяченому Голодоморові у Театрі польському (чим, до речі, викликали подив директора Анджея Северина).

Однак, 14 липня не так сталося, як гадалося. Не лише делегати конференції, а й члени Головної управи та Головної ради ОУП стали учасниками приголомшливого дійства. Усіх сторінок тижневика забракло б, аби детально, з фактажем і цитатами, описати все, що відбувалося. Я зосереджуся лише на своїх – звичайно, суб'єктивних, – оцінках.

Я не бачив нічого подібного за всю 29-річну кар'єру в організації. Ніколи, навіть під час давніх конфліктів між гуртком і відділом у Шеціні чи Перемишлі. Ніде я не бачив стільки нахабства, неповаги до роботи людей, статуту організації та врешті-решт до людського розуму. Виявилося, що світова тенденція до того, аби спиратися не на аргументи, а на силу («ми – більшість, ми все можемо»), крик, звинувачення (зокрема в «stronniczości» – суб'єктивності), дійшла і до наших людей. «Перлів» було багато, особливо від делегата, який переплутав громадську організацію з радою ґміни, засіданням політичної партії чи просто збором друзів під пивним баром: чого вартувало «тикання», звертання до учасників зборів та модератора зі словами «słuchaj, kolego» (з польської трохи зневажливе «слухай, друже» – *ред.*) чи обзивання автора цих рядків «пацаном». Я не називатиму прізвища цього «героя дня» – це була би завелика честь для нього. Хочу звернути увагу на дещо інше. Ґіжицька конференція проходила вдруге, оскільки під час грудневої виявилося, що звітно-виборчі збори провели всі гуртки відділу, окрім... ґіжицького. Ми домовилися про іншу дату, з різних причин вона змінювалася. Збори відбувалися в одній з найкраще облаштованих домівок Об'єднання українців у Польщі. Від частини делегатів ґіжицького гуртка та найбільш активного мовця прозвучала теорія про те, що зміна терміну проведення конференції – це «змова», метою якої було залишити головою відділу Катерину Полевчак. Вона також мала нібито бути винною в тому, що збори гуртка не відбулися вчасно. Наші пояснення, що йдеться про принципи роботи організації, нічого не дали. Раптом ми стали винними, «заважали», з'явилися закиди та навіть прямі заяви про те, що «ви тут не потрібні». Численні викрутаси, які перечили статутові (про вихід ґіжицького гуртка з відділу й підпорядкування його Головній управі) шокували. Чого варта репліка на звіт Катерини Полевчак, коли вона згадала дитячий ансамбль, який почав працювати у Ґіжицьку та встиг уже успішно виступити, – критики назвали його «не ансамблем, а майстер-класами». Ґіжицькі делегати не чекали завершення обгово-

7.

eprasa.pl 09d17cdff0

ГРОМАДА

Дні Добросусідства-2019

У другій половині серпня уже в 16-й раз на кордоні в Корчмині, Лісках, Кривиці, Ульгівку та Белзі відбуватимуться релігійно-мистецькі зустрічі під назвою «Пам'ять, яка об'єднує».

28 серпня в Корчмині пройдуть вже традиційні урочистості на честь Пресвятої Богородиці. Від старовинної дерев'яної церкви до кордону вирушить процесія – там біля чудодійного джерела в селі Стаївка відбудеться освячення води. Згодом учасники візьмуть участь в урочистому богослужінні, а на завершення запланований ярмарок народної творчості пограниччя та концерт фольклорних ансамблів. Саме з Корчмина походить відома у всьому регіоні чудотворна ікона Матері Божої, яка знаходилася тут із середини XVII століття. Цей храм був чинною греко-католицькою святинею до 1947 року – до виселення з села українців. З першої половини 50-х років XX століття церква стояла закинута та запущена на наступні півстоліття. За останні роки храм відреставрували зусиллям греко-католицької парафії у Любліні, яка почала опікуватися корчминською святинею в червні 2002 року. Стаївка – це відпустове (відпуст – місцевий церковний обряд, під час якого масово відпускаються гріхи – ред.) місце на самому кордоні. У середині XIX століття хлопець, який помітив тут незвичну річ, розповів про це священику – а той визнав, що це було об'явлення Матері Божої. У 1862 році на 28 серпня (Успіння Богородиці) призначили відпуст. Мешканці з навколишніх регіонів приходили сюди на прощу аж до 1951 року (тоді це місце опинилося в прикордонній смузі, а органи радянської влади суворо забороняли туди наближатись). 28 серпня 2004 року кордон відкрили вперше, і прочани з України та Польщі змогли знову зустрітися та вшанувати Пресвяту Богородицю.

На 29 серпня в Лісках, Білостоці та Кривиці заплановано заходи з вшанування отця Мирослава Ріпецького, а також колишніх та нинішніх мешканців Ульгівка і Кривиці. У 1947 році отця Мирослава Ріпецького, а також його парафіян з Лісок депортували в рамках акції «Вісла». Переселений до Хшанова, він одразу розпочав підпільне душпастирство, єдине на той час, на яке приїжджали віряни з усієї Польщі. Також Мирослав Ріпецький організовував релігійно-культурне та суспільно-громадське життя. У селі Ліски, парохом якого від 1921 року був отець Ріпецький, знаходиться дерев'яна церква з 1872 року. Разом з дружиною він сприяв відродженню парафії та села: відреставрував церкви у Лісках, Переводові та Костяшині, започаткував «Просвіту», «Кооператив», товариство «Союз українок», церковний хор, велику бібліотеку. За свою діяльність отець Ріпецький був засуджений на три роки ув'язнення. Згідно із заповітом, його разом із дружиною поховали на кладовищі у Лісках.

Біля Лісок розташоване село Білосток, де знаходилося цілюще джерело: там, згідно з переказами, на початку дев'ятнадцятого століття сталося об'явлення Богородиці. На цьому місці поставили кам'яну скульптуру Божої Матері, а згодом побудували капличку. З кожним роком упродовж десятиліть на відпуст приходило все більше прочан. Отець Ріпецький на пожертви людей побудував у Білостоці нову дерев'яну церкву, яку освятили у 1930 році митрополит Андрей Шептицький та єпископ Коцоловський з Перемишля. Поруч із відпустовим місцем знаходиться могила воїнів УПА, які загинули в березні 1946 року.

У Кривиці зараз немає жодного сліду від села та храму. Єдина пам'ять про місцеве українське населення – цвинтар, який почистили та відновили колишні мешканці села. До нього веде викладена бетонними плитами дорога. Кладовище знаходиться посеред полів на невеличкому пагорбі, на ньому – 40-50 бруснянських хрестів, біля яких уже кілька років збираються колишні мешканці села та їхні нащадки, щоби зберегти пам'ять про минуле.

До Днів Добросусідства активно долучається також місто Белз, що знаходиться за 10 кілометрів від Корчмина з українського боку кордону. Першу згадку про Белз можна знайти у «Повісті временних літ»: там сказано, що у 1030 році місто відвоював київський князь Ярослав Мудрий. У 1340-1377 роках Белз перебував у складі Литовської держави, а в 1377-1382 роках – у складі Угорського королівства. Від 1382 року місто стало частиною Речі Посполитої. Князь Владислав Опольський у 1377 році дарував Белзу маґдебурзьке право, а в 1462 році місто стає центром Белзського воєводства. У 1499 і 1502 роках Белз спалювали татарсько-турецькі війська, а в 1704 році його зруйнувала шведська армія. Проте місто продовжувало відроджуватись і розвиватись. Після розпаду Австро-Угорщини у 1918 році Белз недовго належав до Західноукраїнської Народної Республіки, а в 1919 році увійшов до складу Польщі. Частиною радянської України місто стало у 1951 році.

Сьогодні в Белзі є 13 пам'яток архітектури міжнародного значення, а також – численні історичні, археологічні та містобудівні пам'ятки. Найстарішими з них є руїни храму, що був частиною домініканського монастиря, дерев'яна П'ятницька церква, шестикутна аріанська вежа 1606 року, площа Ринок зі старими кам'яницями.

Заходи в Корчмині, Лісках, Кривиці та Белзі, організовані в рамках транскордонних Днів Добросусідства, – це вияв нашої пошани та пам'яті про історію та культуру рідного пограниччя. До заходів долучається багато людей, і таким чином вони сприяють розвитку транскордонної співпраці, діалогу та порозуміння. Тому запрошуємо всіх долучитися до Днів Добросусідства і цього року. ■

Отець Стефан БАТРУХ

Програма Днів Добросусідства-2019

«Пам'ять, яка об'єднує» 28-29 серпня 2019 року
Ліски /Білосток – Кривиця – Корчмин – Белз

28 серпня (середа) 2019 року, село Корчмин

Свято на честь Пресвятої Богородиці на польсько-українському кордоні

9.00 – Молебень до Богородиці в церкві у Корчмині, процесія до джерела на кордоні.
9.30 – зустріч учасників біля кордону, урочисте відкриття кордону. Привітання учасників з обох сторін.
10.00 – Богослужіння біля чудодійного джерела, освячення води. культурно-мистецька програма.
13.00 – транскордонна культурно-мистецька програма, виступи фолк-гуртів, колективів, ярмарок народної творчості.
18.00 – закриття тимчасового пункту перетину кордону в Корчмині/Стаївці.

29 серпня (четвер) 2019 року, Ліски/Білосток – Кривиця

11.00 – Богослужіння у церкві в Лісках, панахида на могилі загиблих 23 березня 1944 року.
12.30 – вшанування пам'яті отця Мирослава Ріпецького на кладовищі в Лісках, перехід до села Білосток.
13.00 – панахида на могилі воїнів УПА, освячення води у джерелі біля відпустового місця.
16.00 – панахида на цвинтарі в Кривиці.

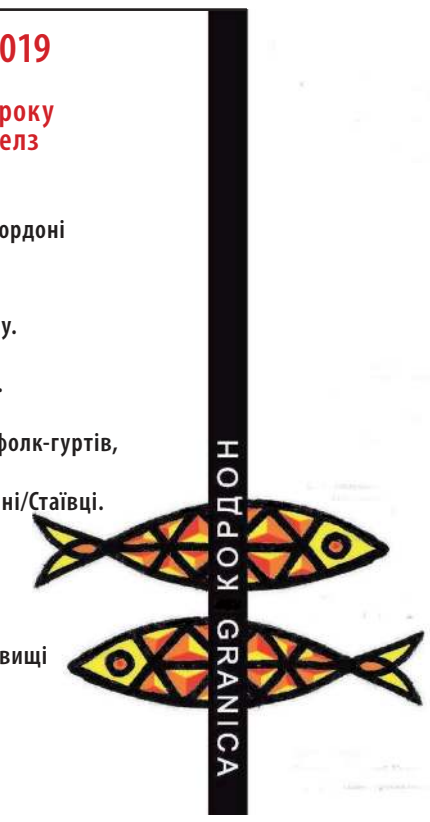

ПОГЛЯДИ

рення пункту «Звіт голови Управи Мазурського відділу ОУП за час діяльності від 14.02.2016 р. до 14.07.2019 р.», а відразу зачитали заздалегідь підготовлений документ про вихід ґіжицького гуртка з відділу. Урешті-решт, без наведення серйозних аргументів, учасники проголосували про відмову від надання абсолюторії управі Мазурського відділу ОУП. Щоби було безпечніше, спосіб голосування змінили на таємний – очевидно, відвага стала дефіцитним товаром.

Могли зачекати до точки «Вибір голови відділу, Управи відділу, Ради відділу, Ревізійної комісії і делегатів на VIII З'їзд ОУП». З невідомих причин „хтось" вирішив гримнути кулаком по столу. Емоції вз'яли верх над думанням про добро організації, образ відділу в кінці самого гуртка. Ніщо не стало на заваді, щоб пройти попередні точки програми та у такому самому таємному голосуванні обрати бажаного кандидата на голову відділу та управу. Уява цієї частини делегатів, що придумала цей заколот, видно так далеко не сягала. Тому зосередились в головному на приниженні Катерини Полевчак. Потім пішло поїхало, ніхто не управляв стихією.

Однак, це не найголовніше у контексті всієї ситуації. Важливо те, що людина з великим організаційним досвідом (17 років у Головній раді), яка роками невтомною працею будувала імідж відділу, не реагувала на образи з боку делегата-всезнайка. Лише раз він тихенько промовив, що «не бере відповідальності за сказане іншими». Одним словом, заради невідомих цілей творець іміджу Мазурського відділу ОУП немовби дав мовчазну згоду на публічне руйнування того, що великою мірою було результатом його багаторічної діяльності. Саме Іван Пік – це про нього йдеться – рекомендував у 2016 році пані Катерину на посаду голови відділу, коли прийняв рішення про відхід із посади. У «виходженій» ним домівці й відбулося урочисне передання поста. Однак невдовзі після цього почалися закулісні ігри, дзвінки до Головної управи об'єднання, натяки. 14 липня ми побачили фінал.

Закиди щодо роботи Катерини Полевчак, які пролунали, можна було би вирішити під час півгодинної відкритої розмови. Конференція продовжувалася від 14:00 до майже 21:00 години. Увесь цей час потратили не на обговорення програми дій, необхідних змін в організації, а на розв'язання заплутаного вузла. Зрештою, членкиня Головної управи Стефанія Лайкош, після консультації з юристом Мирославом Притулою, підказала вихід із тупика (делегати обрали управу, проте не знайшлося охочих стати головою). Цей тупик збудували саме делегати, які «все знали краще», при цьому декларували, що «не хочуть розбивати громаду». Однак в один момент пролунали образи навіть у бік ведучого зборів, делегата від гуртка в Банях-Мазурських, юриста з 30-літнім професійним досвідом.

У ситуаціях, коли не відома причина дій, латинське прислів'я говорить: «cui bono?», тобто – кому від цього користь? Я переконаний, що нікому з тих, для кого справді, а не на словах, важлива доля організації, що її від 1990 року під очільництвом Юрія Рейта чи Мирона Кертичака будували десятки людей. Реальної користі не досягли також делегати конференції від ґіжицького гуртка. Вони напрочуд легко забули, що ОУП – це не приватна фірма чи орган самоврядування ґмінного рівня, об'єднання – це громадська організація, сила якої – у довірі та співпраці. Фундаменти роботи ОУП (а також деякі успіхи мазурського відділу) були надщерблені. У громаді стався заколот, поставлено під сумнів чесність членів організації, небайдужих людей. Це не можна відбудувати за день-два. Чи руйнівники усвідомлювали, що перейшли червону лінію? Гадаю, що ні. Через особисті образи, підозри, амбіції вся їхня енергія до і під час конференції вилилася в деструктивні закиди.

На жаль, Іван Пік, який був найдосвідченішим серед делегатів, не припинив цієї вакханалії (очевидно, вдаючи, що він тут ні при чому). Вислів про «солодження» у момент, коли автор цих слів сказав про роботу Катерини Полевчак як голови, чи зауваження у стилі: «головою відділу повинна бути людина, яка походить з Ґіжицька» показують, якою зброєю «воював». Так поводилась людина, яку роками за ініціативність у роботі ОУП, креативність, вміння знаходити союзників поважали десятки українців і поляків.

Те, що кілька років відбувається в українській та світовій політиці (демагогія замість змістовної розмови чи програми дій, некультурність замість правил), прийшло й до нас. У таких ситуаціях варто ставити собі запитання: кому від цього користь? ■

eprasa.pl 09d17cdff0

У Ждині пройшла «Лемківська ватра»

Фото автора статті

В Ждині закінчилася 37-ма «Лемківська ватра». В урочистому відкритті фестивалю взяли участь предстоятелі православних та греко-католицьких церков, чиновники і консули з України та США. Серед гостей були також лідер фракції «Громадянська платформа» у парламенті Ґжеґож Схетина та віце-маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич. На захід приїхали учасники з усього світу – США, Канади, Словаччини, України та навіть з Австралії. На сцені виступили понад 40 вокально-інструментальних гуртів, а також інші талановиті митці. Серед виконавців – «Лемковина» зі Львова, «Ослав'яни» з Мокрого, хор «Зоря» з Устя-Горлицького, «Кичера» з Лігниці. Вечірнє шоу підготували гурт «Горпина» з Ольштина, бенд «Флайзза» з Луцька та інші. Крім цього, на території фестивалю розмістилися: «Лемко-Стріт» з невеликим сувенірним ярмарком, їжею, одягом та іконами, амфітеатр, бари, музей просто неба (скансен), спортивний майданчик і галерея.

Темою 37-ї «Лемківської ватри» в Ждині був лемківський народний одяг. Так, організатори провели зустріч із Михайлом Зубрицьким – автором наукових робіт про народне вбрання лемків. Для дітей проводили майстер-класи з ткання крайок та писання традиційних писанок. В суботу перед вечіркою пройшов показ народного одягу, який приготували учні перемиської «шашкевичівки».

Ватряни розповідали, чому приїхали на фестиваль, зазначаючи, що саме тут вони можуть зустріти друзів із різних країн.

«Основна причина моєї присутності тут – можливість зустріти друзів з усієї Європи, яких я можу побачити лише на фестивалі раз на рік. Це, звісно, елемент нашої традиції», – каже Михайло з Ґданська.

«Це моя тридцята „Лемківська ватра". Тут я можу поспілкуватися з багатьма давніми знайомими, наприклад, з ліцею в Лігниці. Окрім цього, ми приїжджаємо відпочити, провести час у горах, послухати концерти й розважитися», – розповідає Рената Романко з Лемборка.

«Лемківська ватра», яку від 1990 року проводить Об'єднання лемків, стає щораз більшою, а організатори не стоять на місці. У цьому році вперше з'явився офіційний додаток на смартфони з картою, соцмережами та програмою фестивалю. В рейтингу Google Play він був сьомим у списку трендів. ■

Микола ПІПКА

Пам'яті нашого Отця

Так не може быти! Знам, о барз дуже річах так мож было бы си подумати.

Така думка зродила ся в ґомі на похороні отця Дарія Губяка в Його рідным Лоси (2 липця 2019 рока). Того дня не раз, але дуже разы, так єм си подумал (Так не може быти) и же з тым треба дашто зробити. Шкодувал єм над тым, же так дуже молодых и ідейных люди одходит лышаючы нас самых собі. Не розумію, чом так ся діє, але вірю в Бога и знам, же Бог знає, чом так єст. Коли мі тяжко, фурт в голос повтарям си слова св. Пауля: *чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю,* ***знає Бог*** (2 Кор. 12, 2). Товды того: ***знає Бог,*** чыплям ся як спасіня и повтарям як мантру: *знає Бог, Бог знає, Бог знає... адже я юж не мушу.* Так проганям поганы думкы, не позвалам ся ім в ґомі закорінити.

Нам ся здає, же отец Дарій Губяк одышол од нас в середині свого жытя, дожыл лем 45. літа. Але час лем для нас має значыня, Бога в ничым не обмежує, думам, же Божых люди тіж. Для ня отец Губяк такым Божым чловеком был, єст и буде. Не пережыл навет половины земного століття, а кількіст люди присутных на похороні бесідує, же барз дуже встиг зробити. Без турботы з хворотами мал лем першу пятилітку свойой туземной мандрівкы, а 40 років хворіл. В церкви того дня чул єм аж три владычны проповіди. Довідал єм ся з них, же церковна влада высоко цінила можливіст спілкуваня з отцем Губяком, же для нашого владыкы сьвященнича родина отця Дарія єст взірцьова. Третя проповід кінчыла ся пластівскым звітом, стверджыньом, же и тото посьліднє заданя каждого християнина покійний отец Дарко Губяк здійснил – душу свою оддал Богу. Він коротко жыл, але біг свій закінчыл. Вірю, же на меті обдарувани остал вінцьом переможця. З хворотом програл, але свого жытя не програл, дыху Господнього не змарніл, зробил вшытко, жебы Божи Оген як найдовше міг ся тліти в Його душы.

Тоты, котры ближе знали отця Губяка, інакше ани не подумают, знают, же отец Дарко чесно пережыл свій сорокалітни Великі Піст и юж товды, коли лосяньскі земли оддавалисме тіло Того, Котри з нєй выріс, «дожыл» свого Великодня. Борол ся не лем з хворотом, але и з вшелеякыма жытєвыма турботами, цілий час мужні двигал свій крест. Не нарікал, не шкодувал, не мал в собі ани грама жолчы, котра затруват жытя неєдного нибы то здорового чловека. Тішыл ся каждым дньом, каждом добром хвильом, злы одганял молитвом и фурт лем надіял ся на поміч нашого Доброго и Всемогучого Бога. Іншы в подібных ситуациях тратят віру, а Він – на опак – в вірі мужніл, окрял в ні як мало хто. Годил ся з вольом Всемогучого Бога. Хыбаль фурт повтарял си слова Ісуса Христа: *Та проте – не Моя, а Твоя нехай станеться воля!* (Лк 22, 42). Не оповідал о хвороті, в своіх бесідах з іншыма не позвалал єй красти спільного іх часу. Він, так як Богородиця, біль ховал в Собі, зашмарил си го як плахту на плечы и двигал, сам. Може не сам, а в Бозі и з Богом, хыбаль лем од тале міг черпати силы. Великє Я дуже може стерпіти и знести (мале мало) и прийме ищы горе інчых, навет тых менше немічных люди. Отец Дарко гідні нюс свій крест, не чул єм, жебы ся даколи жалил на свою судьбу, фурт каждому дарувал усьміх, жыл надійом на кращу долю. Тішыл ся каждом хвильом, навет том, в котрі на добре юж зас розпаношыла ся хворота. Все находил новы силы, бо знал, же терпіл не за свої провины, не было ту тіж жадной провины родичів ани дідів Його, юж Ісус о тім бесідувал (Ів. 9, 3).

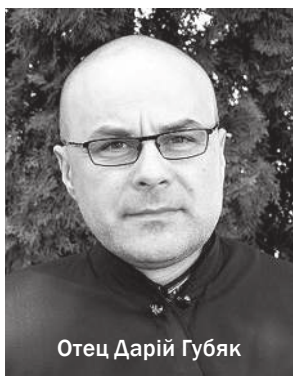
Отец Дарій Губяк

О тім великым горю цілой родины Губяків мова была в проповідях, о величезні вірі Його родичів, о іх героічным зусилю в борбі о жытя пятлітнього хлопяте. Споминано о стежках выдотаных до специялістів в Кракові, Варшаві и на Горішнім Шлеску и о годинах вышептаных на Яворі до Богородиці, но и до Єй Єдинородного Сына. Поділям думку третього проповідника, же родиче мают величезни уділ в тім вінци переможця, котри вірю, же Сын іх юж одержал. В Бога вымолили и з дохторями выбороли для нього сорок років жытя, што правда хворота ціли час ишла за ним. Хоц она нигда не оставала за далеко зо заду, то и так отец Дарко Губяк мал великє Жытя. Родина вымолила Його сьвященничи сан, Він сам тіж го праг. В каждім з девятьох років Його сьвященничой послугы вшыткы Го всперали.

То за то отец Дарко барз добрі розуміл люди, котры так як Він двигают преріжны кресты, ци лем крестикы. Нигда никому не повіл, же інши чыйси крест не єст тяжкі, каждому старал ся допомочы вдвиганюго. Знал, же так досьвідченому чловекову жытя краще смакує, цідиш кажду днину, а часом и кажду годину. Не заморочыт тя дурниця, не перевернеш ся на копчыку людяной кєртиці, безпечні обыйдеш кажду жытєву перешкоду, бо з великом увагом ставляш свої ногы на пути праведного бытя. Идеш до правдивых гір, до Правдивой Высоты и за то лем Богу позваляш ся провадити.

Того дня подумал єм си, до фраса хто нас шанувати буде, коли мы сами себе не шануємe. О єдным такым припадку юж єм писал, признам и мі бракло одвагы, жебы підыйти и звернути увагу тым людям, котры перед церквом в часі Службы Божой, ци тым на цмонтери, котры в найліпше провадили си голосны бесіды. Така іхня поведінка нияк не годится з повагом хвилі. Хоц шапкы ани капелуха на голові не мали, по мойому не зняли іх. Бесідували товды, коли треба было ся молити або хоц мовчати. Не оддавали чести Покійному, а пришли лем для людского ока.

Барже заболіло ня інше, Єгомосці несут домовину з тілом Покійного, при кресті чытана єст євангелия, а мы ничым Море Червене робиме місце для KGR-ів KNS-ів, жебы часом не мусіли ту хвильку зачекати, жебы скорше могли поіхали там де заміряли. Мене вчыли, же коли иде похорон, треба ся затримати и згасити мотор, в тот спосіб вшанувати посьлідню земску дорогу мого брата-чловека. Не чудую ся тым KGR-ам и KNS-ам, лем нам. Не думал єм ся вступляти, алем и я з дорогы зышол, но бо не лем же передомном, але и за мном никого з нашых юж не было. Тым уступом не оддалисме шани ани чытані товды євангелийі, ани Покійному. Так не може быти!

Не годит ся в такым настрою кінчыти того допису. Для ня похорон отця Дарія Губяка был доказом того, же наша Церква жыє. Была копа осіб з нашой сьвященничой родины, не рахувал єм, але з женами и дітмы напевно так было. А віділ єм особы, котры хыбаль в ті цілі фотографували и камерували, но штож и такых нас Боже маш. В свої мудрости не забераш іх так скоро як о. Дарка, даруєш ім долгы рокы жытя и ждеш іх добровільного покаяня. Были вшыткы нашы Владыкы, но и было немало мирян, більшіст хыбаль з ближшой и дальшой Півночы, де о. Дарко послугували. Видочні си заслужыли. Колим юж вертал з цмонтеря, радил єм з чловеком, котри приіхал хыбаль з барз далека, лем раз ся стрінул з отцем Дарійом. Повторю, што мі повіл. Пришов узгіднити термін Службы Божой за здоровя, думал, же в пят минют тото полагодит, а розышли ся по 5 годинах и стали ся для себе як родина. Бесіду скінчыл: *Не могло ня не быти на похороні отця Дарія.*

Был, жебы оддати шану непересічному Чловекови и Богу подякувати за стрічу з отцем Губяком.

Вічна Йому Памят!

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

eprasa.pl 09d17cdff0

Історія

З альбомів Степана Дмоховського

Українська інтелігенція довоєнного Перемишля

Кабінет доктора Дмоховського

Кожен колись був дитиною та полюбляв ласувати солодощами, а хтось не полишає цього і в дорослому віці. У 1930-х роках галичани могли насолоджуватися продуктами львівської Першої української кондитерської фабрики «Фортуна Нова» (одного з «предків» сьогоднішнього «Світоча»), що була заснована у Перемишлі. А вже коли якийсь львів'янин починав відчувати неприємні наслідки захоплення солодким – до свого кабінету на вул. Сикстуській запрошував доктор Степан Дмоховський. Згідно з оголошенням у тодішній пресі, цей «б. елєв Поліклініки дентистичної у Берліні» виконував «усі в обсяг новітньої дентистики входячі роботи» і ще й мав свій рентгенівський апарат. У 1929 році доктор Дмоховський разом зі своїм обладнанням переїхав до Львова якраз із Перемишля. Він робив не лише рентгенівські знімки хворих зубів та щелеп, а й звичайні світлини – вважався майстром інтер'єрної фотографії та разом з професором Олексою Балицьким був ініціатором заснування Українського фотографічного товариства (1930-1939 рр.).

Засновниця перемиської «Фортуни», яка пізніше стала львівською «Фортуною Новою», Климентина Авдиковичева пов'язала свою долю з Перемишлем після того, як її чоловік, письменник і літературознавець Орест Авдикович, отримав посаду вчителя в українській гімназії. Степан Дмоховський був «уродженим перемишляком» – з'явився тут на світ 1 червня 1874 року в родині отця Теофіля Дмоховського (1839-1892 рр.), який у 1867-1878 роках служив проповідником у кафедральному соборі, а у 1878 році отримав парохію неподалік у Яксманичах (і був похований там біля церкви). Саме Яксманичі (гміна Медика), які дехто плутає з Аксманичами (гміна Фредрополь), подаються як місце народження Степана у біографічних довідках. Однак з огляду на наведені дати це виглядає невиправданим. Окрім цього, Перемишль як місце свого народження вказував сам Дмоховський, вклеївши в альбом фотографію з описом «Хата, де я уродився» – будинок досить скромний, але розташований серед міського, а не сільського ландшафту. До речі, саме в отця Тадеуша Дмоховського австрійський уряд викупив площу при вулиці Добромильській (пізніше – Словацького) під будову будинку, до якого 1895 року перенесли польську та українську гімназії, які до того розташовувалися в колишній єзуїтській колегії.

▲ Степан Дмоховський з дружиною Теодорою з Подлуських, 1906 рік

▲ «Мій ординаційний покій на I поверсі при вул. Колійовій у Перемишлі»

У цій гімназії вчився й майбутній лікар та фотограф Степан Дмоховський. Професійну освіту він здобував спочатку на медичному факультеті Ягеллонського університету в Кракові, а потім у Берліні. Саме в часи студентства Степан почав захоплюватися фотографією – 1893 року він придбав перший фотоапарат, який знайшов у перемиській книгарні. Отримавши диплом, Степан Дмоховський працював військовим лікарем у гарнізоні Перемиської фортеці, але 1906 року попрощався з австро-угорською армією, коли одружився з перемишлянкою Теодорою Подлуською. Тоді Степан Дмоховський, як перший українець у Перемишлі, а можливо, і в усій Галичині, розпочав свою приватну стоматологічну практику. Він також був першим, хто сфотографував свій кабінет та вклеїв роздруковане зображення до альбому з описом «Мій ординаційний покій на I поверсі при вул. Колійовій у Перемишлі».

Ця фотографія, як і багато інших світлин з Перемишля (з яких найстарша датована 1903 роком), збереглася в одному з альбомів, який згодом лікар привіз із собою до США. Зараз це безцінне джерело зображень з приватного і громадського життя перемиських українців 1900-1920-х років зберігається в Українському музеї-архіві у Клівленді. Ця інституція надала скани фотографій, за що велика подяка директорові музею Андрієві Фединському та Анізі Кравс. ■

▲ «Хата, де я уродився 1/VI 1874. Фот. 1903. Перемишль»

Перемиська квартира сестер Кульчицьких

Перемишль перших десятиріч XX століття – це фактично другий після Львова центр галицького українства. Однією з важливих складових українського культурного середовища міста було помешкання Олени Кульчицької – загальновідомої майстрині художнього (графіка, живопис) та декоративно-ужиткового мистецтва, яка свій хист використовувала також у галузі етнографії та в громадській діяльності (за її проектом був зведений пам'ятний знак на могилах українських вояків у Пикуличах). Приїхала вона сюди влітку 1909 року, після того як рішенням Кураторії Львівської шкільної округи отримала посаду вчительки рисунку в II Державній вчительській семінарії. Поселилася тоді в будинку за адресою: Ринок, 28, у якому і проживала до виходу на пенсію в 1938 році. Своє домашнє господарство влаштувала тут зі старшою сестрою Ольгою, яка займалася мистецьким рукоділлям, відтак 1911 року отримала посаду вчительки ручних робіт в українській жіночій гімназії, організованій у Дівочому інституті. Пізніше приєдналася до них овдовіла мати, Марія Кульчицька (до речі, у Перемишлі тоді жив та працював прокурором брат Марії, Роман Стебельський, який у 1914 році врятував своїх племінниць від відправлення в Талергоф).

За спогадами Олени, помешкання, хоч і знаходилось у старій кам'яниці, було сонячне, з вікнами, які виходили до ринку. Сестри займали дві кімнати. У меншій була спальня, стояв там великий гуцульський килимарський верстат, на якому працювала Ольга або її робітниці. Менший килимарський верстат розташувався у другій кімнаті, одна частина якої була майстернею Олени, друга – приймальнею, мистецьким салоном.

«Завдяки вродженому естетичному хисту сестри, – згадувала Олена, – наше помешкання в Перемишлі, як і в попередніх місцевостях, було гарно й зі смаком уряджене. Знаю, що відвідувачам та гостям нашим було приємно посидіти в ньому. В урядженні і прикрашуванні нашого помешкання старалися ми використати зразки українського народного мистецтва. Було багато вишивок, килимів, а меблі – в гуцульському стилі».

Серед гостей сестер Кульчицьких був також Степан Дмоховський, завдяки якому можемо зазирнути в помешкання мисткинь, адже до одного з альбомів він вклеїв чотири фотографії, найімовірніше зроблені в 1913 році. Бачимо на них господинь дому – Ольгу за килимарським верстатом та Олену з аквареллю в руках. Окремо сфотографований також фрагмент кімнати з картинами Олени, зокрема, великим портретом батька Льва Кульчицького (помер наприкінці 1909 року). Найцікавіша однак четверта світлина (*див. поруч*) – на ній, можна сказати, українські вершки Перемишля, тому більшість осіб вдалося розпізнати. Отже, перший із лівого боку – лікар-офтальмолог Михайло Кос (1863–1930), за ним Ольга Кульчицька, далі хтось поки що невідомий, похилений у бік громадсько-політичного діяча Володимира Загайкевича (1876–1949), за яким сидять вчителька Володимира Лисівна (ймовірно), Олена Кульчицька та піаністка й громадська діячка Ольга Ціпановська (1861–1941). При столику в капелюсі – Теодора Дмоховська, дружина автора світлини, зайнята розмовою з іще двома, поки що не встановленими особами. ■

Сторінку підготував Юрій ГАВРИЛЮК

eprasa.pl 09d17cdff0

КУЛЬТУРА

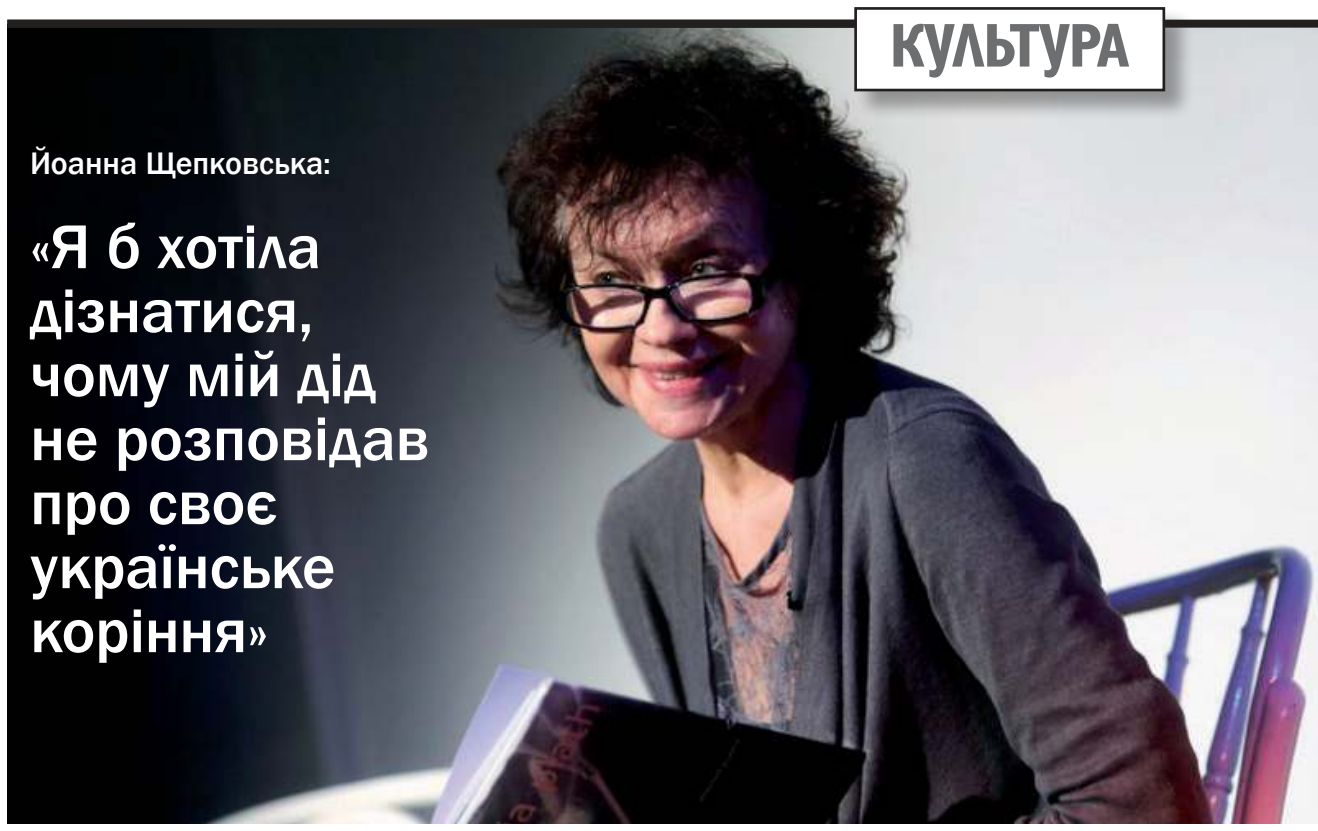

Автор фото – Яцек Сьверчинський, джерело: DDK Węglin

Йоанна Щепковська:

«Я б хотіла дізнатися, чому мій дід не розповідав про своє українське коріння»

Відома польська акторка та письменниця Йоанна Щепковська не приховує свого українсько-єврейського коріння на додачу до польського. Це – відносна рідкість у польському культурному просторі, де домінує мононаціональність. В інтерв'ю для «Нашого слова» Йоанна Щепковська розповіла про історію своєї родини, про те, як вона її досліджувала, та про ставлення до власного походження.

Над чим ви зараз працюєте?

Я заснувала свій невеликий «Театр внизу», щоби бути повністю незалежною. Зараз я переїхала на нове місце, і, власне, там 30 березня відбулася прем'єра вистави під назвою «Переїзд». Це і є перенесення моєї сцени в інше місце. Ця вистава трошки відрізняється від усіх інших моїх творів, бо вона зароджувалася на очах глядачів. Це така собі гра в театр.

А наприкінці квітня я приготувала вже наступну прем'єру – п'єсу про те, як сучасний Сократ опиняється в помешканні певної жінки-скульптора.

Це театр однієї людини, чи у вас є також інші актори?

«Театр внизу» – це мій авторський театр. Раз на тиждень, тобто кожної середи, я граю свої п'єси. Їх п'ять і пишу їх я сама, вони просто є в репертуарі цього театру.

Чи «Театр внизу» діє при якомусь більшому театрі?

Ні, це дещо зовсім інше. Я втомилася працювати в інституціях, де я підпорядковувалася шефу, тож вирішила стати повністю незалежною. Я просто шукала місце, де можна було би створити малу сцену і яке не було б дуже дорогим. Я знайшла сцену в одному невеликому клубі, який власники здають в оренду для різних зустрічей. Ми домовилися, що кожної середи там буде мій театр.

Ви зараз щось пишете?

Я написала згадану п'єсу «Переїзд», а також закінчую збірку оповідань. Це більший проект, але думаю, що завершу його незабаром. Я дебютувала з книгою оповідань «Фрагменти з життя дзеркала» і тепер повертаюся до цієї форми.

Ви також опублікували біографічні книги.

Так, дві, тобто книгу в двох частинах. Видавництво запропонувало мені написати автобіографію. У першій частині, яка називається «Ким ти є», я хотіла написати вступ, у якому б ішлося, серед іншого, про мою родину – те, що я про неї знаю. Я гадала, що написання цього вступу займе в мене якісь два тижні, а насправді це тривало п'ять років. Виявилося, що у моїй родині було дуже багато таємниць, багато про що взагалі не говорили.

Мій дід Ян Парандовський був одним із найвидатніших польських письменників. Він написав книгу «Сонячний годинник» про своє дитинство у Львові. Я завжди добре її знала, бо в цій книзі дідусь описував свою маму, бабусю, це завжди мене цікавило. Але коли я почала досліджувати правду, виявилося, що у цій книзі її немає, що певні факти там оминули. Власне, лише почавши уважно читати «Сонячний годинник», я звернула увагу, що у ній немає ані слова про батька. І загалом щось там зовсім не клеїлося.

Разом із науковицею з Інституту літературних досліджень, яка займалася дослідженням генеалогічного дерева письменників і мала доступ до різних документів, ми почали серйозно працювати над цією темою за допомогою різних книг та свідоцтв про народження. Виявилося, що мій дід дійсно був позашлюбною дитиною українського греко-католицького священика. Греко-католицькі священики можуть одружуватися, але до прийняття сану. А тут виявилося, що мій дід народився після того, як його батька освятили.

Зрештою, багато інших аспектів походження моєї родини були оповиті таємницею.

Чи мама вашого діда була полькою?

Так, мій дід взяв прізвище своєї мами – Парандовська. Його справжнього батька звали Бартошевський.

Ви дізналися, як познайомилися батьки вашого діда?

Цього я достеменно не знаю. З досліджень тих матеріалів, що залишилися, можна зробити висновок, що мама мого діда, моя прабабця, просто служила у того священика, в основному в його матері. Вона жила в родині, і з «Сонячного годинника» також можна зрозуміти, які там були стосунки – як між паном та служницею.

Дивно, що полька служила в українській родині. Зазвичай у ті часи у Львові все було навпаки.

Дійсно, вона була з дуже бідної родини, яка жила в місті, що тепер називається Мостиська. Я знаю про це з того, що мені вдалося розкопати. Звісно, багато документів втрачено. Але я дібралася до родини Парандовських, вони справді були дуже бідні. Моя прабабця мала багатьох братів та сестер, була найстаршою і, без сумніву, приїхала до Львова просто працювати. Священик Бартошевський був дуже освіченим теологом, університетським професором, написав багато праць, зокрема про Польщу. На жаль, я не знаю деталей, мені немає кого спитати.

Пам'ятаю, що в якийсь момент (мені було десь шістнадцять років) вдома раптом почали шепотітися, що приїжджають якісь родичі. Підозрюю, що це були Бартошевські, які вийшли на контакт. Зараз я пригадую, що, мабуть, моя родина не хотіла мати з ними нічого спільного, не знаю. Я намагалася знайти цих людей, але це дуже важко. Як можна здогадатися, Бартошевських існує дуже багато. Але я б дуже хотіла їх знайти.

Ваш дід був єдиним сином?

Так.

Як ви думаєте, чому ваш дід соромився свого походження? Тому, що він був позашлюбною дитиною, чи тому, що був наполовину українцем?

Це була непроста ситуація. Під час своїх пошуків я виявила, що моя бабуся, тобто жінка Яна Парандовського, приховувала своє єврейське походження. Уявіть собі: позашлюбна дитина священика одружується з єврейкою. Це дійсно було дуже складно. Але для мене надалі залишається таємницею, чому мій дід приховував ідентичність свого батька, бо він був дуже прив'язаним до дитинства, до спогадів. За цим можуть стояти якісь серйозні причини, що стосуються або середовища, або історії.

Здається, у щоденниках Марії Домбровської, письменниці, згадується, що Ян Парандовський приховував походження свого батька.

Тобто його середовище знало про це.

Так, вони, безперечно, знали.

Як ваш дід переїхав до Варшави?

Спочатку його інтернували (інтернування – примусове переселення людей однією з воюючих держав – *ред.*) під час І Світової війни, так він опинився у Саратові. На той момент він уже мав певні письменницькі здобутки. Мій дід дуже швидко став вагомою людиною в літературному середовищі у Львові й був одним із наймолодших професорів у Львівському університеті. Пізніше він отримав пропозицію керувати літературним середовищем у Варшаві. Тож просто приїхав у Варшаву як письменник. Тоді Львів ще належав до Польщі, тож для нього це було просто переміщення в межах країни.

Чи він розмовляв українською?

Не знаю.

Ви зберегли якісь спогади, пов'язані з дідом?

Звісно, я маю багато спогадів. Мені було двадцять п'ять років, коли він помер. Думаю, він мав би говорити українською, мій дід взагалі знав багато мов. Це була неговірка людина. Можна сказати, що він більше спостерігав, ніж говорив. Вставав о п'ятій ранку, заварював собі каву, сідав за робочий стіл і кілька годин писав. Він мав правило: навіть якщо йому нічого не приходило до голови, він однаково сидів за столом. Потім йшов до ПЕН-клубу, тому що він був головою польського осередку, а також віце-головою міжнародного ПЕН-клубу. Після роботи він повертався додому і лягав спати на дві години. У цей час в будинку не можна було сказати ані слова, бо це був священний час. Пізніше дід приходив на обід. Якщо там була я, він за мною спостерігав. Взагалі дід уважав, що я буду писати, тому що я завжди йому писала щось на день народження. Він дуже хотів, щоб я вступила до університету, а не в театральну школу, бо вважав, що мені знадобляться ширші знання.

Він дійсно був одним із найбільш мовчазних та спокійних людей, яких я знаю. Моя бабуся згадувала, як вони з дідом тікали від бомб під час ІІ Світової війни. Вона навіть сказала, що тодішній спокій діда був дивним.

Також треба пам'ятати, що діда цікавив античний світ, він загалом про це багато писав. Він захоплювався стоїками, тобто людьми, які сприймали світ із повним спокоєм. Я думаю, що це могло на нього вплинути.

Як це було – зростати в атмосфері багатокультурності?

Змішування культур – це дуже цікаво. Мені шкода, що в родині мені нічого не розповідали, що я не дізналася тоді про своє українське, єврейське коріння. Людина повинна знати, до яких культур вона причетна.

У мене тепер дуже багато питань: наскільки ортодоксійною була єврейська частина моєї родини, яка історія української родини, які це були люди, чим займалися? Я хотіла б дізнатися про багато речей.

Чи акторці з багатокультурним походженням було важко за часів ПНР-у?

Як було за тамтих часів – це важко собі уявити тому, хто цього не пережив. Тоді взагалі про такі речі не говорили, про себе розповідали якнайменше. Теми походження та минулого були темами табу. Я думаю, що через травми ІІ Світової війни люди, можливо, воліли приховувати своє походження просто через страх. У певному сенсі це очевидно: люди не говорили про себе не тільки тому, що влада цього не хотіла, але також через власну обережність.

Як тепер в театрі ставляться до полікультурності?

Мені здається, що театр є якраз найбільш вільним простором. Це зовсім інше мистецьке середовище, де змішування культур є для колег радше цікавим. Тут немає причин, аби приховувати такі речі.

Але, з іншого боку, я тому і втекла з багатолюдного театру, тому що тепер актори в основному зосереджені на роботі, кар'єрах, мало розмовляють про себе. Замість цього всі швидко біжать додому, потім зранку грають в якихось серіалах. У підсумку театр став робочою машиною, і тут немає місця для розмов. А мені, наприклад, це дуже потрібно. Після кожної своєї вистави я іду до людей, до аудиторії, і ми допізна говоримо на різні теми.

Яке значення для вас мало написання книги про походження власної родини?

Перш за все я була здивована, що в сім'ї про це не говорили. Я б хотіла дізнатися, чому мій дід не розповідав про своє українське коріння; я б із задоволенням знайшла родину Бартошевських. У Польщі однією з відомих постатей був професор Владислав Бартошевський. Я питала його, але він не має нічого спільного з моєю родиною.

З іншого боку, питання в тому, ким саме є Бартошевські: може, вони знають, чому це приховувалося. До документів моєї єврейської родини Гельцель дістатися було легше.

Я знаю, що в мені змішані різні темпераменти, різні долі. Думаю, що кожна окрема культура також впливає на людину. Моя кімната протягом п'яти років нагадувала місце роботи якогось Шерлока Холмса, уся підлога була вистелена фотографіями. Я шукала подібностей. Мені вдалося знайти знімки українського прадіда, але тільки два. Оскільки він був професором, збереглися його фотографії з підписом. Потім я досліджувала свою схожість із дідом. Мені цікаво, скільки в моєму обличчі є рис когось іншого, чий у мене погляд; що я успадкувала генетично, бо це впливає на ставлення до життя, на радість чи її відсутність.

А ви були у Львові?

Так, звісно.

Які у вас були враження?

Я знала Львів із спогадів мого діда, який обожнював це місто. Це був ще той довоєнний Львів, осередок культури. Але коли я приїхала до Львова, то побачила вбоге місто. Хоч я там була давно, десь п'ятнадцять років тому, тож не знаю, як Львів виглядає зараз. Мій дід жив спогадами зі Львова, тільки його Львів був зовсім інший. ■

Розмовляла Катерина СЕМЧУК

eprasa.pl 09d17cdff0

РЕЦЕНЗІЇ

«TOŻSAMOŚĆ UKRAIŃSKA WOBEC PRZEMIAN XVII-XXI WIEKU» («УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ ЗМІН XVII-XXI СТОЛІТЬ»). РЕДАКТОРИ: КАТАЖИНА ЯКУБОВСЬКА-КРАВЧИК, АЛЬБЕРТ НОВАЦЬКИЙ. ВИДАВНИЦТВО KUL, ЛЮБЛІН, 2017, 271 С.

Навіть один Козак – в полі воїн

Як народжувалася та змінювалася національна ідентичність українців від часів Хмельницького, Шевченка до сьогодення, чи усталена вона зараз? Про що розповідають польські та українські історики та що говорять сучасні українські митці Макс Кідрук та Антін Мухарський? Все це можна прочитати у ювілейній пам'ятній збірці «Українська ідентичність в умовах змін XVII-XXI століть».

Степан Козак – гетьман на чолі наукового війська

Для вченого-дослідника найвищою нагородою за наукову працю є не почесні грамоти, медалі, а вчена публікація. Саме така монументальна книга «Tożsamość ukraińska wobec przemian XVII – XXI wieku» є найкращим подарунком ювіляру – професору Степанові Козаку на його 80-ліття. Збірку 19 наукових робіт присвятили професору його вихованці, видатні діячі наукового світу Польщі та України.

Степан Козак, колишній багатолітній полководець кафедри варшавської україністики, а також науковець Люблінського університету та Польської академії наук, стоїть на чолі наукового війська немовби гетьман. Про це у вступному слові заявляють упорядники збірного тому наукових робіт.

Професор Степан Козак народився 11 серпня 1937 році у селі Вербиця. У 1947 році його разом із родиною переселено в околиці міста Пєнєнжно Вармінсько-мазурського регіону. Свої перші кроки молодий науковець зробив у Київському університеті. До речі, працюючи на університетській ниві у Варшаві, професор утримував тісні зв'язки із тижневиком «Наше слово», а навіть був його редактором. За свою наукову та громадську діяльність Степан Козак був нагороджений як у Польщі, так і в Україні, а його наукова праця заохочувала до подальшої роботи велику когорту україністів, полоністів, етнографів, істориків.

Щоби зрозуміти життєвий шлях професора, треба звернутися до його родинного села Вербиці. Що і вчинили автори книги.

Кожен з нас, незважаючи на те, якого він віку, де живе та чим займається, потребує почуття безпеки і внутрішньої рівноваги. Подібний стан гарантує відчуття зв'язку з рідною землею – саме такою основою стала для Степана Козака Вербиця. Довкілля родинного села, в якому в пошані були цінності сімейного життя, природи, зв'язок із духовними багатствами, надихали Степана Козака, формували його вдачу, були для нього опорою, що допомагала долати життєві перешкоди, давала енергію виконувати важкі завдання та шукати нові виклики, – пише автор першої статті збірки отець Стефан Батрух.

Під час депортаційної акції «Вісла» село Вербиця згоріло вщент. Батька Степана Козака, разом із багатьма односельчанами, затримано органами влади і відправлено до концтабору в Явожні. Десятирічний Степан, якого за руку вела мама, бачив, як горить його рідна хата та зникають найкращі спогади дитинства. Якимось чудом від полум'я вціліла місцева церква.

Сьогодні німими свідками минулого у Вербиці, до якої сильно прив'язаний ювіляр, є тільки річка Солокія, фундаменти знищеної після акції «Вісла» церкви, місцевий цвинтар, – зауважує отець Стефан Батрух.

Подорож через п'ять століть

Коли читаєш ювілейну книгу «Українська ідентичність в умовах змін XVII-XXI століть», здається, що людина біжить стрімголов вниз крутим гірським схилом, та й ще минає безліч дерев, які зможуть збити з обраного шляху. Автори-упорядники взяли на себе складне діло описати події історії Польщі та України з XVII по сьогоднішнє XXI століття, а про цей період можна скласти не одну бібліотеку із сотнями вчених публікацій.

Вважаю, що авторам це до певної міри вдалося. Однак читачеві доведеться пройти на сторінках книги «гущавиною» цитат очевидців з історичних джерел, цитат поетичних та прозових творів авторів, що творили упродовж п'яти століть – від революції гетьмана Богдана Хмельницького до Революції гідності та київського Майдану у наш час.

Читаючи збірку, ми подивимося на процес становлення української національної ідентичності з XVII століття, дійшовши до кінцевих результатів у XXI столітті. Прискіпливо зацікавлені дослідники можуть уважно (і довго) аналізувати те, що відбувалося в окреслених часових рамках. А більш нетерплячі можуть зупинитися на тому, чим закінчується кожна доповідь, тобто розділом «Резюме».

Перші два реферати збірки стосуються теми, яка завжди актуальна, – це «українське питання» в Росії та Польщі, які й сьогодні залишаються головними сусідами України і мають істотне значення для її майбутнього.

Централізація проти децентралізації

«Władza wobec peryferii. Carstwo Moskiewskie i Rzeczpospolita w XVII wieku». Автор доповіді Губерт Лашкевич.

Автор у своїй роботі ставить питання про способи функціонування правителів обох держав, їхній вплив на державну політику, ставлення Варшави та Москви до «окраїнних» (від «окраїна») земель, як їх називає Губерт Лашкевич.

Росія вміла керувати периферією, якою були на той час українські землі. Робила вона це, застосовуючи до певної міри ліберальну політику, що поєднувала брутальну силу із дозволом певних форм автономії (як сказали б зараз – проводила децентралізацію). При цьому, однак Росія зберігала за собою патерналістичну форму державного правління Москви.

Тодішня Річ Посполита навпаки – застосовувала до Запоріжжя брутальну силу, що і викликало протидію у вигляді чергових козацьких повстань, закінчених революцією Богдана Хмельницького. Тоді навіть ліберальна пропозиція гетьмана Івана Виговського щодо утворення федеративної Польсько-Литовсько-Руської держави не зустріла у Варшаві схвальної оцінки. Війна з Росією за Україну призвела до того, що внаслідок економічної кризи і кризи державного управління, Польща в XVIII столітті цілком зникла із карти Європи.

Запорожці свідомі своєї національної ідентичності

«Narodowe motywy powstania Chmielnickiego w opiniach szlachty Rzeczpospolitej». Автор Маріуш Роберт Дроздовський.

Довгі десятиліття радянські історики-марксисти переконували нас (як в Польщі, так і в Україні), що революція Богдана Хмельницького у 1648 році була соціальним бунтом козацької черні проти польської шляхти, гнобителів українського народу. Козацькі низи, за радянською історіографією, в природний спосіб тяжіли до возз'єднання з братнім російським народом, про що і домовились під час Переяславської ради 1654 року.

Однак у сусідній Народній Польщі вчені трохи по-іншому оцінювали Козаччину. Автор доповіді цитує польського вченого Збігнева Вуйціка, який ще у 1961 році окреслив виникнення Запорізької Січі як однієї з найцікавіших організацій, що коли-небудь утворювало людство (стор. 45).

Маріуш Дроздовський на основі деяких історичних публікацій зазначає, що з другої половини XVI століття настає епоха національної емансипації запорожців у національно свідому частину суспільства, яка розуміє свої права та привілеї. Саме вони стали детонатором державотворчих процесів Русі.

Із цими прагненнями до незалежності правлячим кругам Польщі та Литви треба було змагатися не військовим шляхом. Шляхта Речі Посполитої та Великого Князівства Литви, що сама часто мала коріння в княжих руських родах, спочатку до повстання Хмельницького ставилась ворожо, з великою дозою переляку. Однак потім прийшов час протверезіння. Лише меншість польської шляхти усвідомлювала тоді культурну та етнічну відмінність учасників козацького повстання від поляків.

Автор цитує, між іншим, листування великого коронного гетьмана Станіслава Потоцького (універсал до жителів Хомської землі від 28 червня 1664 року). Також згадує, як князь Ярема Вишневецький писав до сенаторів Речі Посполитої (30 липня 1648 року), що козаків підтримують як міста, так і села. Інші автори, цитовані в тексті доповіді, прямо називають козацьке повстання «війною народу руського з поляками», а також – «руським повстанням».

Київський Майдан та Революція гідності

Цікавим експериментом буде, на мою думку, сісти у «машину часу» та перескочити з XVII до XXI століття. Всі процеси творення української національної ідентичності, що проходили у проміжок згаданого періоду, варто залишити вченим-дослідникам.

Доречно буде згадати, що автори збірки під кутом творення української національної свідомості проводять аналіз творів митців того часу: Міхала Чайковського (Садик Паша), Юзефа І.Крашевського, Івана Вітошинського, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Михайла Драй-Хмари, Юрія Липи, Василя Ткачука, Юрія Косача, Ґжегожа Мотики, Дмитра Павличка.

«Русскій мір під сатиричним пером Антіна Мухарського». Автор Любомир Пушак.

З доповіді виникає, що хоча від революції Хмельницького до Революції гідності в Україні минуло багато століть, але процес національної ідентичності українців надалі лишається незавершеним. «Взагалі формування національної ідентичності в нинішній Україні, за твердженням Лариси Нагорної, „надзвичайно ускладнене строкатістю етнонаціональних і регіональних ідентифікацій"», – зазначається в доповіді. Нагорна підкреслює, що «великі групи людей, які юридично є громадянами України, живуть поки що в різних щодо національної визначеності ціннісно-смислових полях, перебувають під впливом різних міфологем. Сучасний український соціум не відчуває себе достатньою мірою українським» (стор. 241). Нічого дивного, що кремлівська ідеологія «русского міра» знаходить в Україні так багато прихильників.

Як і в минулих століттях на передовій фронту боротьби за українську національну ідентичність стають літератори, люди культури. Це пояснюється тим, що на думку вчених-дослідників, формування національної свідомості пов'язане з літературою та живописом, які безпосередньо впливають на сферу почуттів людей, викликають емоції. Так було і за часів Тараса Шевченка, так є і зараз – на сферу національної міфології впливають сучасні митці, літератори.

«Dyskusje tożsamościowe w ukraińskiej publicystyce i literaturze Pomajdanowej». Автор Альберт Новацький.

Українська національна ідентичність викувалася на хвилі революційних та кризових подій, таких як Помаранчева революція, Революція гідності, анексія Росією Криму, війна на сході України, трагедія в Іловайському котлі. Кожна з тих подій була стимулом творчої активності людей культури.

Ось фрагмент одного із віршів, написаних після 2013 року:

«Хто хоче бути італійцем –
їде в Італію,
Хто хоче бути австралійцем –
їде у Австралію.
Я хочу бути українцем,
за кордон не їхати.
І говорити, що я хочу,
просто вільно дихати!» (стор. 258)

Зараз українська національна ідентичність формується на міфології Помаранчевої та Революції гідності, а також на основі протиставлення Росії. Новітніми національними символами стали герої «Небесної сотні», «Кіборги», воїни, що стережуть у Донбасі цілісність України. Автор приводить цитату українського письменника Макса Кідрука про те, що Україна врешті почала реально здобувати свою незалежність.

Тож нам слід чекати на результати цього будівництва, бо останні політичні події над Дніпром не надто вселяють у нас оптимізм. ■

Орест ЛОПАТА

eprasa.pl 09d17cdff0

Пам'ятаймо про Явожно

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу **14 вересня 2019 року о 10^{00}** в Явожні, в лісі біля пам'ятника відбудеться

Божественна літургія та Панахида в наміренні жертв Центрального табору праці в Явожні.

Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Організатори

Відійшли...

З великим смутком прийняли ми вістку,
що в Ярославі несподівано помер

† Володимир Божик

уродженець Гребенного, палкий патріот,
довголітній член Головної ревізійної комісії при
Головній управі Об'єднання українців у Польщі.
Родині Покійного:
дочкам і синам з сім'ями
передаємо наше глибоке співчуття.

Об'єднання українців у Польщі

З сумом і болем одержала я вістку про відхід
до вічності мого доброго, дорогого приятеля

бл. п. Степана Семенюка

На жаль, обставини унеможливили мені приїзд,
щоб попрощатися і відпровадити свого Друга
на вічний спочинок в Зеленій Горі. Молюсь, щоб
Господь прийняв Покійного Степана до Царства
Свого, «де немає ні болізні, ні печалі, а життя без-
конечне». Прощаємося з Борцем за волю України,
для якої віддав молодість у тюрмах і таборах
Сибіру, а на волі жив подіями незалежної України
до останніх днів життя.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Складаю щирі співчуття родині в Україні та усім,
хто знав незламного, нині уже Покійного. Нехай
чужа земля буде Йому легкою, а пам'ять вічною.

Замість квітів на могилу жертвую 100 фунтів
на фонд часопису «Наше слово».

Іванна Пшепюрська-Мащак, Лондон

3 червня 2019 року після тривалої недуги
відійшла у вічність

бл. п. Анна Сенько
з д. Савка

народжена в селі Довжиця коло Тісної.
Єднаємось у скорботі з
синами Збишком і Стефаном з родинами
та з ближчою і дальшою родиною.
Хай чужа земля буде Їй пухом!

Вічна Їй пам'ять.

Управа і члени гуртка ОУП у Тшеб'ятові
та парафіяльна спільнота

11 червня 2019 року упокоївся
уродженець села Пашова

бл. п. Владислав Боднар

Щирий патріот, активний діяч в місцевій укра-
їнській громаді – служив завжди допомогою на
ниві суспільній і церковній. Жваво цікавився по-
діями і життям українців у Польщі та в Україні.
Член нашого гуртка від початку існування УСКТ/
ОУП, вірний читач тижневника «Наше слово».
Висловлюємо щире співчуття

дружині Олені, доням Анні і Мирославі
та ближчій і дальшій родині.

Схиляємо голови перед
Його тлінними останками.
Вічна Йому пам'ять.

Управа і члени гуртка ОУП у Тшеб'ятові
та парафіяльна громада

Сердечно запрошуємо на XI Фестиваль української культури

ЕКОЛОМИЯ

3 серпня 2019 року, Комплекс шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому

Програма фестивалю:

17^{00} – танцювальні та вокальні колективи з Польщі та України,

18^{00} – офіційне відкриття фестивалю,

18^{30} – танцювальні та вокальні колективи з Польщі та України,

20^{30} – концерти фолк-рок колективів з України і Польщі («Брати Гадюкіни», «Крамбабуля», «The Ukrainian Folk»).

Супроводжуючі заходи:

10^{00}-15^{00} – спортивні змагання з пляжного волейболу, футболу та настільного тенісу,

10^{00}-15^{00} – збірка старого електричного знаряддя з нагородами,

10^{00}-20^{00} – екологічне містечко, виставки, ігри, забави, конкурси на екологічні теми.

Головний патронат: Маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Густав Марек Бжезін.

Організатори

Управління ґміни Колобжеґ та
Управа гуртка в Пжецьміні
і Управа відділу в Кошаліні
Об'єднання українців у Польщі
запрошують на

V Фестиваль польсько-української культури ПЖЕЦЬМІНО

17.08.2019 р. (субота), початок о 16^{00}

Виконавці:
- ЛУІКУ (Україна)
- «Галичина» (Україна)
- Вокальна група «Калина» (Колобжег)
- «Коханий спів» (Колобжег)
- «Wilki» («Вовки») – зірка фестивалю
- «Mayol» («Майоль») (Колобжег)

Кулінарне шоу – Роберт Бохенко зі Щеціна
Після концерту – танцювальна забава до рання!

Любачівщина запрошує!

Товариство «Любачівщина» організує, як і щороку, відвідини рідних земель **17-18 серпня 2019 року.**

17 серпня о 12^{00} – Служба Божа в церкві в Горайці і панахида на цвинтарі в цьому селі, о **14^{00}** – панахида на цвинтарі в Новому Селі, а опісля в Жукові.

18 серпня о 10^{00} – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці, опісля Служба Божа в церкві в Новому Люблинці і панахида на цвинтарі в Новому Люблинці.

Заохочуємо колишніх мешканців та їхніх нащадків не забувати про своє коріння і переповідати історію своїм дітям та внукам.

Не забуваймо про наші трагедії, помолімося за душі загиблих, а на їхніх могилах нехай палають свічки як доказ нашої пам'яті про них. Хоч минуло 72 роки, як нас вивезли з рідних земель, дбаймо про те, щоб стежки, якими ходили наші діди та прадіди, не заростали.

Церква в Новому Люблинці потрохи відновлюється зусиллями наших жертводавців, тому варто подивитися та оцінити щедрість людей.

Охочі скористатись з нічлігів та обідів в школі в Новому Люблинці можуть звертатися до Олени Комар за тел. 67 2593111 або моб. 502 168 247.
Заявки приймаються до 1 серпня 2019 року.

Спростування

У статті «Як українець потрапив до польського парламенту», поміщеній у № 22 «НС» за 2 червня, не позначено, що у підготовці матеріалу використано спогади Богуміли Бердиховської. Ці спогади були теж поміщені у статті «Poseł» (журнал «Zustriczi» № 1, 1990). За помилку перепрошуємо.

Редакція

Шановний професоре Володимире Мокрий!

З нагоди Ваших іменин – дня Святого Володимира – на 70-му році життя хочемо подякувати Вам за все, що Ви робили і робите для українського народу. Господь Бог завжди був для Вас на першому місці. Ви розумієте велич і значення Київської Русі, у якій князь Володимир замінив меч на хрест; Ви створили Фонд Святого Володимира-Хрестителя Київської Русі, де була каплиця святих Бориса і Гліба, розмальована митцем Юрієм Новосільським. Під час виборів до парламенту 1989 року в Мєндзибожі Ви багато часу провели з виборцями на молитві в санктуаріумі Божого милосердя. Ви не втрачаєте контакту з виборцями й до сьогодні; виступаєте за польсько-українське примирення, але не на основі капітуляції. Ви бачите загрозу з боку Росії, про що пишете в останній книзі «Що Росія дала Європі й Україні?». Ваша співпраця із Ґданськом триває понад 40 років. Завдяки Вашій допомозі ми організовували наукові конференції, а матеріали з них друкувалися в книжках. Ви не мовчали, коли бачили кривду чи несправедливість. Ви не лише написали багато власних книг, а й сприяли виходу праць про Україну інших авторів. Перелік зробленого Вами, який ми тут наводимо, – це лише частина. Бажаємо щедрого благословення Божого, здоров'я, успіхів. Ви вже посіли почесне місце серед великих науковців, письменників та краківських діячів культури, починаючи від науковця Юрія Котермака.

Ґданська громада

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Igor Szczerba, Anastazja Krawczuk.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, **zastępca redaktora naczelnego –** Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuchenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań, Kijów), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Kateryna Semchuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2850 egz.
Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl
lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

eprasa.pl 09d17cdff0